Контрольный экземпляр

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган

(«СВЕТ»)

Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

№ 24 (4469) ШИНАРДИ, 23 февраль 1971 шу. Мах. 2 кап. *Газета арадувл 1923 шера денз*

СИЙЛЕ ХИЙЛА СОВЕТСКИ ЭСКАРЕИ ТІЕМА-ФОРДА ФЛОТЕИ!

МАШАРИ СОЦИАЛИЗМИ ЛОРАЕШ

Иван ЯКУБОВСКИЙ,
Советски Союза Маршал,
Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача пачхаьалкхений ВІашагІтехача герзашцарча низий Главнокомандующи.

Шовзткъе кхойтта шу социалистически революцена хьалхагІа Октябрьски сокарагІдаьннараш лорадара Росее вІашагІделлад дунен тІа эгтара хьалхара кердача тайпара эскар, болхлойн ахархойн эскар. Из вІашагІдоллар керттерча даькъе В. И. Ленин керте латтача Коммунистически партена карагІдаьнна хІама да. В. И. Ленина революци а хилалехьа гениальни вывод яьй социализм юххьанца цхьан е массехк мехка котъяла тарлуш хилара хьакъехьа. Из вар марксистски уйлан историе чухь эггара хьалха социалистически Дай-мохк лорабарах йола идея хьаоттаяьр а кІоаргга бакъяь хьахьеккхар а. «Социализм вІашагІйолла йолаеннача, доал деча класса вікалаш а хинна вай дІаэттача хана, — белгалдаьхад В. И. Ленина, — вай массанегара хьадех мехка оборонацара гІулакхаш цІенхаштта леладелга» (Соч., бизза гуллам, т. 36, оагІ. 292).

Керда эскар вІашагІдоллаш дар дунен хьалхарча тІемо а интервенташтен чурча контрреволюценен духьал лоаттабаьча граждански тІемо а боахам хІалакбаьчен моцал тІаоттаяьчен хьалашка.

Революце гІулакх лорадара сиха массехк мероприяти чакхъяьккхар В. И. Ленина ше, Коммунистически парте Центральни Комитето, Советски правительства. Царех эггара лоархІамегІа яраш 1918 шера январе советий Ерригроссийски III-ча съезде тІаийца Болхлой-Ахархой ЦІеча Эскарахи Болхлой-Ахархой ЦІеча Флотахи дола ленински декреташ дар. «ЦІе Эскар мишта хила деза яха дош, — яьхад В. И. Ленина, геттара керда дар... Селлара шера чулаьца дунен тІа хІанзалца цхьанне а ца доладаь гІулакх дар вай дІадоладаьр» (Соч., бизза гуллам, т. 38, оагІош 137, 138).

1918 шера февралe берригача мехка къаьстта чІоагІа сихдаь вІашагІтохаш дар эскара доакъош соединенеш. Халкъа революционни низаш Октябра карагІдаьннараш лорадара оарцагІдоахаш хинна денош ЦІе Эскар малха даьнна денош а хинна дІаэттар. Уж событеш йиц ца йолийташ дагалоаттаяр духьа СССР-е хІара шера 23 февраль деррига халкъа цІей — Советски Эскареи ТІема-Форда Флотен Ди лоархІаш белгалдоах.

Командни кадраш, герз, продовольстви, обмундировани чІоагІа тоъаш йоацашехьа а, ЦІеча Эскаро граждански тІом латтача хана вІашагІкхийтта империалистически пачхаьалкхений интервенце низаш юхатехал, йохаяьй кІайгвардейски полчиншаши чурча контрреволюце, Іалаьмате дукха бандаши. Социализмо эггара хьалхара хоадамболлаш йола котало яьккхар дунен халкъашта юкъерча империализма низаш эша а даь.

Маьрша гІирсаш хьалдеча шерашка мехка индустриализаци яреи юрта боахама коллективизаци яреи ленински политика бахьан долаш, хІанзара, технически дика кийчдаь, къовсама хоадамболашагІа йолча средствашка диллача дегІадаьхкача капиталистически мехкий эскарел эшашагІа доацеи морально-политически гІулакхa царел тІехдолен эскар а хинна дІаэттад ЦІе Эскар.

Советски халкъан цун герзашцарча низаштеи эггара бирсагІа бола тохкам бар 1941 шера германски фашизмо Советски Союза духьала болабаь тІом.

Сийлахь-боккхача Дай-мехка тІем тІа Советски Герзашцарча Низаша шоай Даьхен паргІатон лоІами кІал ца битарал совгІа, Европа халкъаш германски фашизмахи Азе мехкаш японски милитаризмахи мукъадахарах йола дикача дагара интернациональни миссия кхоачаш а яьй.

Сийлахь-боккхача Дай-мехка тІем тІа Советски Союз котъяларо дунен халкъашта юкъерча империализма позицеш мелйир, новкъостал даьд Европан Азен дукхача мехкашка халкъа-демократически революцей толам баларан дунен социализма система хьахиларан. Дунен халкъашта юкъерча империализмацара шоллагІа котало яьккхай социализмо.

Ховш ма дарра, дунен халкъашта юкъера хІанзара хьал белгалдоал дунен империализма агрессивности тІемa кхерамн чІоагІбаларца. Капитализма вІашдухьаленаш нрьяларон юкъара кризис кІоаргъяларон моллагІа авантюраш яйт империалисташка. Эггара агрессивнегІа хиларца белгалйоал американски империализм. ХІанз массехклагІа шу да США-с Индокитая халкъашта духьала зуламе дунен шоллагІча тІемагара дІанийккхача эггара бІаьхагІен нах дукхагІа боабеши бола тІом лоаттабу. Шоашта ховшшехьа а гаьнадоах цар Гаргарча Малхбоаленера дов. Цул совгІа, цар израильски экстремисташта новкъостал ду Іарбий халкъашта духьала царга керда провокацеш лелаяйтар духьа. ВІашагІкхийттача Штатий доал ду гІозараш герза низаца юкъегІерт Латински Американ Африкан мехкий чурча гІулакхашта. НАТО блокага гІоллларча шоай партнерашца цхьана ВІашагІкхийттача Штаташа дІахо а Іоалу герз, Европера кхохкам чІоагІбу, социалистически мехкий доазонашта юххе шоай тІема низ хьахьокха гІерташ демонстрацеш ю, Малхбузен Германера милитаризман реваншизман низаш хьаллоаттаду.

Духхьал социалистически содружества мехкий машар безача чІоагІача политика, цхьоагІоно, тІема-экономически низо юхаетт империализм Европе керда тІом ца хьоабайташ.

Коммунистически парте йоакхо яри советски халкъа къахьегама турпалали бахьан долаш хІанз дІадехарий боараме латт СССР Герзашцара Низаш. Цар доалахьада ракетно-ядерни герз, татал массагІен гаьнен лела авиаци, хІанзара танкаши артиллери, тайптайпарча классех дола хи тІа гІолла лела кемаши хи кІал гІолла лела атомни лодкаши, управлене автоматически системаш, радиоэлектронни средстваш, тІема техника кхыдола тайпаш.

Укх тІеххьарча шерашка боарам боаццаш чІоагІа лакхбеннаб лаьттан тІарча, фегарча тІема духьаларча бІун, ТІема-Фегарча Низий, ТІема-Форда Флота тІема низ. Дикка эргаьхьа тоаьй войсковойн оперативнии тыла органаш. Советий Мехка Герзашцарча Низий белгалагІа йола керттера оагІув я царна юкъе стратегически гІулакхашта лаьрхІа Ракетни бІу хилар. Герзашцарча низий кхыча тайпашца цхьана империализма тийшаче балхех тешшаме лорабу цар Советски Союзан социалистически мехкийн халкъий маьршa беркате къахьегам.

Советски Герзашцара Низаш хьалларан кийчдаран бокъонца йолча Іилман ларда тІа, марксизма-ленинизма ларда тІа деш да. Уж кийчдара даькъе керттерча принципех цаІ—тІем тІа эшаргдар Іомаделга. Нагахьа санна социалистически содружества мехкех лата агрессора дагадохе, сов чехка цунна хІамаш етта йолаяра герзашцара низаш тІема кийча хулга Іалашде лаьрхІа да тІемахой Іомабелгеи кхетабелгеи.

СССР Герзашцарча Низий кийчо чІоагІа хилара тешал ду укх тІеххьарча шерашка яьча «Днепр», «Двина», «Океан» яхараш санна йолча йоккхийча ученешен маневрашен, союзни бІуво цхьана чакхъяьхача дукххача ученеша.

Советски Герзашцарча Низийи Варшавски Договорага гІолларча вежарашха долча эскарийи тІема низ алсамбувл 15 шу совгІча хана, ВІашагІтехача герзашцарча низий йохаргІоаца ядро а я, цхьан тІема мугІаре уж латташ хиларца.

Дунен халкъашта юкъерча чоалханерча хьалашка социалистически мехкий коммунистически болхлойн партеша даим теркам тІабохийт оборона чІоагІьяра, союзни эскарий тІема кийчо лакхъяра.

Коммунистически болхлойн партей дунен халкъашта юкъерча Совещане новкъоста Л. И. Брежнева белгалдаьккхад «КПСС-о, вежарашха йолча вокх партеша а санна, социалистически пачхаьалкхений оборонии низ тІа-тІа лакхбара, оборона даькъе цар айхха цхьана гІулакхаш леладара даим йоакхо еш хилар».

ДегІаахера хІанзарча этапе моллагІа хьалаш тІаэттача а декхараш толаме кхоачашдара хиланза царгдоацаш мел дола хІама долаш да ВІашагІтеха герзашцара низаш.

Укх тІеххьарча хана ВІашагІтеха герзашцара низаш технически кийчдарен цар организационни структуран даькъе дикалгахьа даьча овлангарча хувцамаша дикка лакхъяьй цар тІема торонаш. ХІаьта цу гІулакхаша а шоай аргІанна вІаштІехьдаьккхад тІом бара керда способаш а бІун флоти тІема кийчдара хІанзара методаш а юкъейоахилга.

ВІашагІкхийттача герзашцарча низашкара хІанзара хьал укх тайпарча дешаица чІоагІа дІакхайкаде вайга йиш йолаш да: моллагІа агрессор юхатоха моргаргдолаш дола герзашцара низаш долаш да социалистически мехкаш.

Оборона министрий Комитетон къамий командованешен, ВІашагІтехача герзашцарча низий ВІашагІтехача Командоване а ТІема Совето а чакхбаьккха боккха болх бахьан долаш союзни эскараш дегІаккхувлилгеи кийчделгеи цхьан принципий ларда тІа деш да къамий башхалонаши царех хІаране традицеши теркал а еш.

Цхьабакъда, эскарий технически кийчо мел йоккха яле а къовсамийи тІемийи кхел, юххера а, техника караерзаяьча, тІема гІулакх Іомадаьча, социалистически патриотизман пролетарски интернационализман уйланца хьалкхебаьча наха къоастаеш я.

ВІашагІтехача герзашцарча низий дегаондло я эпсарий корпус—болхлой класса, къахьегача ахархой, халкъа интеллигенце дикагІа болча викалех хержа отряд. Царех дукха а дукхагІа бараш коммунистически болхлойн партей членаш а лакхерен юкъерей образовани йолаш а ба.

Таханарча салтийи матросийи, сержантийи а старшинайи а я иштта лакха общеобразовательни кийчо, дика технически знанеш, шера культурни кругозор. Вежарашха долча эскарий тІемахой белгалбоал тІема декхар тІехдика кхоачашдара новкъостал деш долча кІоаргга идейно дог тийша а политически сакхетам болаш а хиларца. Цунах латт вай эскарий морально-тІема денал доккха хилара тешами капиталистически пачхаьалкхений эскарашта гарга цар керттерча совденех цаІн.

Вежарашха долча эскарийи халкъийи идеалаш, лерхІараш, хьашташ цаІаш да—машар лоаттабара, социализми коммунизми хьалъяра хьалаш Іалашдара тІадерзадаь. Уж дикача дагара гІулакхаш кхоачашдеш да ВІашагІтеха герзашцара низаш а. Уж цхьаннена а кхерам тІатессашн цхьанегІ а лата кийчденнеи дай. Цхьабакъда, империалисташа лелаеча тийшача балхашка сийрла бІарг кхоабаш а шоай халкъий машари кхерамзлеи лоралара хІ3 аьннача миноте дІаотта кийча а да уж.

Варшавски Договора Организаци хьахиннача укх шерашка чІоагІденнад социалистически мехкий халкъийи эскарийи доттагІал. Эргайоахаш тоаеш я хІара эскарен бІарчача ВІашагІтехача герзашцарча низийи тІема кийчо лакхъяра новкъостал деш йола, вежарашха долча эскараш цхьана гІулакхаш леладара дукххача тайпара формаш. ВІашагІтехача герзашцарча низашка дика практика вІаштІехьъяьний вІаши консультацеш яр а союзни эскараш хьалдарен кийчдарей проблемаех хетараш цхьатара кийчдар а духьа кулгалду состав вІашагІъетталуш, совещанеш, оперативни специальни сбораш, тайп-тайпара конференцеш еш. Цу мероприятеша новкъостал ду бІу кийчбарах, цун гІулакхех, из технически дика тоабарах долча дукххача дешашта творчески дагадувларан опыт дІа-хьа эцаран.

ВІашагІтеха герзашцара низаш эргадаьха тоадарен хІанзарча хьалашкa вІаши юкъера тІема бувзамаш шаьрдарен даькъе къаьстта боккхача лоархІаме я бІун, флотий, штабий ученеш санна йола цхьана чакхйоаха мероприятеш.

ВІашагІтехача Командоване планегІа укх тІеххьарча шерашка цхьана массехк йоккхий ученеш чакхъяьхай союзни мехкий лаьтган тІарча бІуво, ПВО бІуво, ТІема-Фегарчен ТІема-Форда тІарчен низаша дакъа а лоацаш. Царна юкъера цІераш яха йоагІаш я «Октябрьски шторм», «Влтава», «Родопы», «Маневр» «Одра-Ниса» яха а кхийола а ученеш. Къаьстта боккхача лоархІаме я 1970 шу чакхдоаллаш, дерригача союзни мехкий — болгарски Халкъа эскара, венгерски Халкъа эскара, ГДР Къаман Халкъа эскара, Польски Войска, Румыне Социалистически Республика Герзашцарча низий, Советски Герзашцарча Низий, чехословацки Халкъа эскара — бІунаша, штабаша, флоташа дакъа а лоацаш, яь «Герзага гІоллара вошал» яха учени.

Ученеша бакъдир ВІашагІтехача герзашцара низаш тІема кийча хиларен кийчдарен боарам лакха хилар. Ученешка кердача низаца хьагучадаьлар Варшавски Договора мехкий эскарий йохаргІоаца цхьоагІо, уж кхотадалар, герзага гІоллара цар вошал. ВІашагІтехача герзашцарча низий тІема низ дІахо чІоагІбара юкъе цІенхаштта дакъа лаьцар яьча учене.

Дерригача вежарашха долча эскараша юбилей чІоагІа езъаь белгалйоаккхаш долча Советски Герзашцарча Низаша социалистически Дай-мехка шоаш боарам боаццаш, мутІахьа хиларцеи интернациональни декхар са ца кхоадеш кхоачашдарцеи хьахьеккхад советски халкъа, социалистически мехкий къахьегамхошта, дерригача прогрессивни адамашта шоаш дукхадезаши лоархІаши хилар. Цар сийлахь турпал никъ — В. И. Ленина кийчъяь болхлойн ахархойн пачхаьалкхен тІема строительства принципаш тешшаме кхоачашъяр.

Социалистически содружества мехкий эскарашца цхьана машари социализми лораеш фе латт Советски Герзашцара низаш.

Советски тІемахой дерригача халкъаца цхьана политически хьинар чІоагІа айденнеи тІема говзал Іомаеча керда толамаш доахаши накъаболх Советски Союза Коммунистически парте XXIV-ча съезда.

Цу деяча дийнахь ВІашагІтехача герзашцарча низий тІемахоша герзага гІолларча шоай советски вежарашка дег тІара моаршал лу. Советски тІемахоша цхьана цар тешшаме лорабу социалистически мехкий машари кхерамзлеи укх тайпара девиз а йолаш: «Классага гІоллара вежарий, герзага гІоллара вежарий эшабулургбоацаш ба».

(АПН).

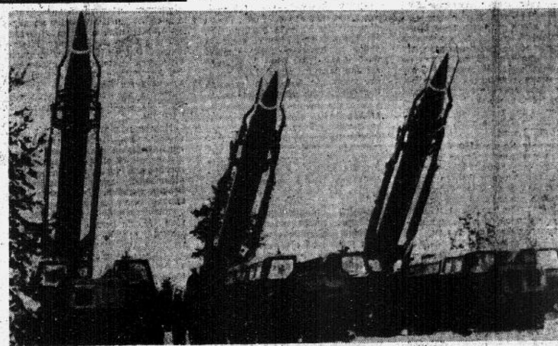

ТІема техника тІабийрзза караерзаю ракетчикаша.

КПСС XXIV-ча съезда баха ма боаггІара накъабаха кийчлуш болча тІемахоех тІа-тІа дукхагІа хул отличникаши классни специалисташи.

СУРТА ТІА: ученеш хулача моттиге бокъонца белгалъяьча ханна кхаьчай ракеташ.

ТАСС фотохроника.

СССР ОБОРОНА МИНИСТРА ПРИКАЗ

№ 28

1971 ш. 23 февраль. г. Москва.

Новкъостий Советски Герзашцарча Низий тІемахой!

Новкъостий Эскарен Флотен тІемахой!

Тахан советски халкъои цун тІемахошеи дездеш белгалдоаккх Советски Эскарен ТІема-Форда Флотен 53 шу дизар.

Из цІей укх шера белгалдоаккх Коммунистически партен дерригача советски халкъен вахаре йоаккха событи а хинна дІаоттаргйола КПСС XXIV-гІа съезд хула ди гаргакхаьчача хана.

Пхе шера план толаме кхоачаш а я, ленински юбилейни шера даьха толамаш чІоагІ а деш, советски наха тІагІертта къахьег кердача пятилеткa хьалхарча шера декхараш кхоачашдара, хьамсарча парте съезда баха боаггІача тайпара накъабаха кийчлу уж. Болхлой классо, колхозни ахархоша, интеллигенце хьинар ца кходеш къахьегар бахьан долаш лакхлу общественни производства эффективность, Іалашду халкъа боахама деррига доакъош дІахо айделга. Лакхлу къахьегамхой материальни хьал торои культуреи. ЧІоагІлу вай Даьхен экономически оборонии низ.

Вай халкъо маьрша кхолламе къахьегара аьттув болаш дола хьалаш Іалашдара даим йоакхо еш я Коммунистически партеи Советски правительстван ленински арахьара политика. Дунен социализма система чІоагІъяран дегІаккхуваларан, деррига антиимпериалистически низаш кхотадара, халкъий паргІатон, лоІама, кхерамзлен гІулакх лорадара тІаерзаь я из.

Машар безаш Советски Союзо лелабеча арахьарча политически накъа хьалхашка духьале увтт кхохкам чІоагІбеча, дунен тайп-тайпарча районашка кризисни ситуацеш уттаеча дунен халкъашта юкъерча империализма оагІонгахьара. ТІа-тІа чІоагІлу машар безаш долча Индокитая халкъашта духьалара США акха интервенци. Океанал дехьарча гІодераша хьаллоаттабеш болча израильски гІаьрахоша новкъарле ю Гаргарча Малхбоаленера кризис машара наькъаца къоастаяра. Европера хьал тоадара цІенхаштта новкъарле ю НАТО агрессивни блоко, реваншистски неонацистски низаша Малхбузен Германе леладеча гІулакхаша.

Цу хьалашка Коммунистически партеи Советски правительстваи даиза даргдоацар ду мехка оборонии низ, Эскарен Флотен тІема низ чІоагІбара.

Новкъостий, салтийи матросаши, сержанташ а старшинаш а!

Новкъостий эпсараш, инаралаш адмиралаш!

Запасе а отставке а бола Эскарен Флотен ветеранаш!

Аз даькъала дувц шун дерригача халкъа юкъара цІей — Советски Эскарен ТІема-Форда Флотен 53 шу дизар.

Денна эргайоахаш тоае герзашцарча низий тІема кийчо, лела а е, еба а е цар сийлахь тІема традицеш, чІоагІде социалистически содружества мехкий эскарий тІемахошцара интернациональни доттагІал. ЧІоагІа а тІагІертте а Іомае шоаех тийша шоашка дІаенна тІема техникеи герзи, массаза а кийча хила шоай патриотически интернациональни декхар кхоачашде.

Советски Эскарен ТІема-Форда Флотен 53 шу дизар белгалдоаккхаш АЗ ПРИКАЗ ЛУ:

Тахан, 23 февралe, моттигерча ханах 20 сахьат даьлча вай Даьхен столице — городе-турпале Москве, союзни республикай столицашка, хІаьта иштта городашка-турпалашка Ленинграде, Волгограде, Севастополе, Одессе, крепосте-турпале Бресте цІей белгалдоаккхаш фейерверк яла.

Даькъала хилда Советски Герзашцарча Низий 53 шу дизар!

Даькъала хилда турпал советски халкъ!

Сийле хийла Советски Союза Коммунистически парте!

СССР оборона министр
Советски Союза Маршал
А. ГРЕЧКО.

ТАТАРСКИ АССР. Казански газови аппаратура заводо арахецаш йола бытовой приборaш республика доазонел гаьнна ярахьа йовзаш я. Чуоттаяь газови баллонаш я латташ кхо комфорка йола 175 эзар плита йохийтаргья укх шера Сибарега, Средни Азе, Украина юрташка мехка къилбаседехьарча районашка бахача наха.

СУРТА ТІА: бытовой газови плиташ вІашагІйохкаш боахк коммунистически къахьегама ударницаш Т. Погодина, Т. Сайфутдинова, Ф. Мусагитова.

Б. МЯСНИКОВА сурт.

ДиазлагІа хержача Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета X-гІа сесси

Селхан, 22 февралe, Грозне пионерий Дворецe хилар Нохч-ГІалгІай АССР диазлагІа хержача Лакхехьарча Совета X сесси.

Сессе дийцар организационни дош. Из пенсе водаш хиларца дувзаденна республика Лакхехьарча Совета Президиума председатела декхарех мукъавалийтар сессе нов. Алмазов ІаддалиЙ Илез. Массава раьза а волаш Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председателалла хержар сессе депутат Оздоев ИсмаІалий Къурейш.

«Харжархой наказаш кхоачашдара леламагІа» доклад йир сессе республика Министрий Совета председатела депутата М. Г. Гайрбекова.

Пренеех къамаьлаш дир «Старогрознефть» НГДУ пластови давлени лоаттаеча цеха мастера депутата М. Магомадова, Советски района къахьегамхой депутатий Совета исполкома председатела Е. К. Мажитовас, унахцІено лораяра министра депутата М. Т. Индербиева, Шелковской района къахьегамхой депутатий Совета исполкома председатела В. И. Землова, Гудермесски райкома Курчала юрта Совета председатела Ш. Данкаевас, Ачхой-Мартана района «Лермонтовский» совхоза хьажкІаш лелаеча звеньевойс депутата И. Х. Чагаева, Гудермесски медицински инструментий завода полировщицас депутата З. Л. Якименкос, Ножай-Юрта района къахьегамхой депутатий Совета исполкома председатела У.-Х. В. Вашаева, Грозненски района Правобережни юрта Совета председатела депутата Р. А. Шахбиевас, Грозненски горисполкома председатела заместитела В. А. Цызмана, Ведана района Дышни-Ведана юрта Совета председатела Ш. Х. Садулаева, коммунальни боахама министра А. Т. Дегая.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума беххтокхаме секретара депутата Г. В. Склокина докладагІа ийслагІчеи иттлагІчеи сессашта юкъе Лакхехьарча Совета Президиумо тІайийдаь Указаш чІоагІдар сессе.

КПСС XXIV съезда накъадолхаш

КПСС ОБКОМЕ, РЕСПУБЛИКА МИНИСТРИЙ СОВЕТЕ, ОБЛСОВПРОФЕ

1970 ШЕРА ЯЛАТИ ШЕКАРА СВЕКЛАИ ДУКХАГІА ЯККХАР А КИЙЧЪЯР А ДУХЬА РАЙОНАША ЛЕЛАЯЬЧА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬА ИТОГИЙ ХЬАКЪЕХЬА

1970 шера лелаьча социалистически яхьа итогашка а хьежа, КПСС обкома бюрос, Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совето, облсовпрофа президиумо яхье котъяьннаргаш а лаьрхІа, КПСС обкома, Министрий Совета, облсовпрофа карара кара тела ЦІе байракхаш хьожаяьй:

Ялат даккхара даькъе — ШАЬЛА РАЙОНА (КПСС райкома секретарь нов. Осмаев, райисполкома председатель нов. Баснакаев, райисполкома юрта боахама управлене начальник нов. Визирханов, профсоюза райкома председатель нов. Агамерзоева).

Районе юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара 23,2 центнер ялата яьккхай, планагІа лаьрхІа хиннача 17,8 центнера меттел. Деррига ялат даккхара план 130 процент, кийчдара план — 113, бІаьстан юхье дІаювча культурай фу чутассара план — 105 процент кхоачашъяьй.

Шекара свекла яккхара — УРУС-МАРТАНА РАЙОНА (КПСС райкома секретарь нов. Баматгиреев, райисполкома председатель нов. Губаев, райисполкома юрта боахама управлене начальник нов. Паршоев, профсоюза райкома председатель нов. Ахмаев).

Районе юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара 285 центнер фабрични шекара свекла гулъяьй планагІа лаьрхІа хиннача 198 центнера меттел. Ерригa свекла гулъяра план 120 процент, йохкара план 118 процент кхоачашъяьй.

Белгалдаьккхад ялати шекара свеклаи дукхагІа яккхарап кийчъяран Гудермесски района боахамаша, ялат дукхагІа даккхаран кийчдаран Наурски, Надтеречни, Урус-Мартана районий боахамаша болх дика баь хилар.

1970 ШЕРА ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ ДУКХАГІА ЯХАРАИ КИЙЧЪЯРАИ РЕСПУБЛИКА РАЙОНАША ЛЕЛАЯЬЧА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬА ИТОГИЙ ХЬАКЪЕХЬА

1970 шера хьайбай продукташ дукхагІа яхаран кийчъяран республика районаша лелаьча социалистически яхьа итогашка а хьежа, КПСС обкома бюрос, Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета, облсовпрофо 1970 шера хьайбай продукташ дукхагІа яхаран кийчъяран лелаьча яхье котъяьннарг а лаьрхІа, КПСС обкома, республика Министрий Совета, облсовпрофа карара кара тела ЦІе байрахх НАУРСКИ РАЙОНАГА йитай (КПСС райкома секретарь нов. Федоров, райисполкома председатель нов. Дьяков, профсоюза райкома председатель нов. Неткачев, райисполкома юрта боахама управлене начальник нов. Затона, районе юртбоахама продукташ эцаран цар дикала тІахьожам лоаттабаран вола керттера пачхаьалкхен инспектор нов. Гаврин).

Района боахамаша 1969 шераца ийсдича 16 процент дукхагІа даьккхад дулх, шура—23 дукхагІа яьккхай, фуаш 13 процент дукхагІа гулдаьд, тха 3 процент дукхагІа даьккхад. Пачхаьалкхенга дулх дохкара шера план районе 103 процент, шурен фуаши дохкара—123, тха дохкара план—105 процент кхоачашъяьй.

Района колхозашкеи совхозашкеи дукхагІа хиннад массе тайпа доахани коа, тІара оалхазараши, кІезигденнад къе довраш, тоаденнад хьайбаш дебарен цар продуктивность лакхъярен хьоккамаш. 1970 шера хІара бІаь Іатта тІехьа 89 Іаса кхелаьд, юкъера лаьрхІача хІара Іаттагара 2369 килограмм шура яьккхай, хІара устагІанна тІера 4,5 килограмм тха даьккхад. Лохбаьб дулх, шура, кхыйола хьайбай продукташ яхарга дІабода мах.

XIII-ча НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНИ КОНФЕРЕНЦЕ ДЕЛЕГАТИЙ ТЕРКАМГА

XIII-гІа Нохч-ГІалгІай областной конференци хьаьлла 1971 шера 25 февралe Іурийна 10 сахьат даьлча М. Ю. Лермонтова цІерагІча театре.

Конференце делегаташта регистраце ергья М. Ю. Лермонтова цІерагІча театра фойе Іурийна 8 сахьат даьлча денз.

ТАХАН—СОВЕТСКИ ЭСКАРЕИ ТІЕМА ФОРДА-ФЛОТЕИ ДИ

ХЬАМСАРА ЭСКАР

23 февраль — Советски Эскари ТІема - Форда Флоти хьалдаь ди. Бокъонца цу дийнахь 1918 шера, 53 шу хьалхагІа дІаболабеннаб цун турпал тІема некъ. Массаза а дездеш дола Советски Эскарен ТІема - Форда Флотен из Ди укх шера къаьстта хоза а хеташ белгалдоаккх. Из сийрдадаьккхал дІаяхача сийлахьча юбилея сердалоно — В. И. Ленин ваь 100 шу дизаро, бархІагІча пятилетка план толаме кхоачашьяро, КПСС XXIV-ча съезда сча кийчоно.

Маьршача кхолламеча къахьегамах денна доалл советски халкъ. Цо шийн деррига гІулакхаши уйлаши тІаерзаяьй дукхаезача вай Даьхен экономически оборонни низ дІахо чІоагІбара. Ах бІаь шу совгІача хана дунен тІа эггара хьалхарча болхлойн ахархойн социалистически паччахьалкхе тешаме лораеш латт Советий мехка Герзашцара Низаш, дизза кхоачашду цар деррига мехкий къахьегамхошта хьалхашкара шоай интернациональни декхар.

Вай мехка Советски Эскари ТІема - Форда Флоти хьахиина Ди — белггала деррига халкъа юкъара цІей да, хІана аьлча даим Даьхен кхелашта юкъеяхай герза низаца из лораяьрий, шоай тІема байракхаш Советски паччахьалкхен истори хьадоладелча денз сийленца хьакхихьарий тІема сийле. Цар боарам боанцаш чІоагІа майрали къонахчали деррига дунена довзаш да.

В. И. Ленина цкъа санна дуккхаза а яьхад, дунен тІа эггара хьалхарча социалистически паччахьалкхен пролетариата шийн тІема организаци хила еза социализмана карагІдаьннараш кара совцадаран чІоагІдаран.

Советски Эскарен ТІема-Форда Флотен Дийнахь вай болхлоша, колхозхоша, интеллигенце, Іилмахоша торжественно а дег тІара а безбергба Деникина полчишаш йохаяь, Перекопан Волочаевкапен штурм яь, Хасанен Халхин - Голен лийта, кІайча финий бандаш йохаяь турпалаш.

Тахан вІашагІкхетаргба доттагІий — шовзткъе шоллагІча шера шоай са ца кходеш моастагІчоа духьала лаьтта сталинградцаш; деттача цхорчашта юкъе гІолла Днепрах дехьа бийнна турпалаш бІухой, тІахьежжаеш фашистски рейхстага шовзткъе пхелагІча шера топаш чуйийттараш.

Цхьабакъда, вай эскар дунец тІа эггара чІоагІа йолча держава — гитлеровски Германе боккхача низа тІема опыт йолаш. еррига а хІана яц аьнна йола Европа промышленность шийн довлахьа хиннача германски вермахта духьалъэттар шийн 23 шу мара ца даьннача хана. МоастагІчо Советий мехка тІалаьллар 5,5 миллионнийн фашистски эскар. Сигалара тунна тІехьа новкъостал леш яр 5 эзар самолет, лаьттан тІа — 48 эзар гаргга йоккха топи минометаши, 3712 танк.

Советски Союза тІабенар санна боккха низ лоалургбацар цхьанна а паччахьалкхенга. Цхьабакъда, вай халкъ, эскарен флотен тІемахой духьалъоттабелар, йоккхийча халонаша доха данзар цар денал, юхь яккханзар цар тІема майрал, боабанзар шоай бакъ гІулакх котдаргхиларах бола цар тешам.

Сийлахь - боккха Дай-мехка тІом лаьттача шерашка. Советски Герзашцарча Низаша йоха а йир, хІалак а йир 507 немецки дивизи. ТІом лаьттача юхьагІа советски артиллеристаша хІалакйир 75 эзар немецки штурмовой йоккха топи бронемашиней, вай летчикаша чуйитар моастагІчун 22 эзар самолет, цун позицешка чутехар 700 эзар бомба.

Цу хана лаьттача тІемий турпалаш — берригаш а санна са доаллаш нах бар, цхьабакъда, уж бар социалистически общества хьалашка хьалкхийна тІемахой, Коммунистически парте хьалкхебаь тешаме патриоташ. ХІаьта цу тайпара турпалаш парте эзараш а миллионаш а хьалкхебаьб.

Царна юкъе ба Нохч - ГІалгІайчен къонгаши мехкарийи — Александр Алейников, Борис Аршинцев, Гога Агамиров, Шатиель Абрамов, Николай Алексеев, Ибрайхан Бейбулатов, Георгий Болтаев, Федор Бубликов, Николай Демин, Галина Джунковская, Владимир Ермолаев, Иван Заболотный, Алексей Йодис, Абухаджи Идрисов, Александр Кариев, Петр Крутов, Прокофий Калашников, Ханпаша Нурадилов, Федор Радус, Иван Сергеев, кхыбараш.

Революце эскар, къахьегамхой эскар эшадулургдац. Ишта къоастадаьд из дош исторе.

СССР Герзашцарча Низашта юкъе вІашагІбеллаб стратегически гІулакхашта лаьрхІа Ракетни бІу. Из Герзашцарча Низий керттера тайпа да. Кердача герзаца кийчбаьб мехка ПВО-бІу. Хьахиннай атомни ракеташ лелаю флот, авиаци, дуккхазза боккхагІа хиннаб лаьттан тІарча бІун тІема низ.

ДІадаха шу а иштта белгалдаьлар Іилма технически революци дІахо дегІайоалаярца, эскарен флотен цо еш йола влияни кІоаргъяларца. Ракетни, авиационни, форда, бронетанкови, кхыйола техника кІезига юкъеенаяц Герзашцарча Низий деррига тайпашта. Цу доллача хІамаша салташкара, матросашкара, сержанташкара, старшинашкара, эпсарашкара, инаралашкара, адмиралашкара дІадийхар из караерзаран войсковой гІулакхий реальни хьалашка цунна тохкамбаран тІагІертта болх белга а Іомаелга а.

Эскарен флотен сийлахь традицеш диззача гІулакхашца лелаш ба орденоносни Нохч-ГІалгІачура вай мехкахой а: Элиханов Хизир, Мухаджиев Іиса, Ислангиреев Абдулхьамид, Есиев Іалви, Абукаримов, Спиваков Александр, Горьковой Юрий, Олейников Борис, Шилов Александр, дуккха кхыбараш.

Советски Герзашцара Низаш дІахо дегІадоаладарцен эргадоахаш тоадарцен айхха дувзаденна, лархІанза даргдац «Массава а тІема гІулакх де декхарийла хиларах» дола СССР керда Закон а. Цо хьахьокх беррига баха нах мехка оборонана кийчбар боккхача лоархІаме хилар, кхы а лакхагІа айбу шийн Дай-мохк лорабара хьалхара СССР хІара гражданина бехктокхам.

Закон кхоачашде дезаш хиларо доккхийн бехктоккхамеи декхараш оттаду партийнин советски организацешна, тІема комиссариаташта, ДОСААФ организацешта хьалхашка. Царна тІадожаду кагирхошта юкъе тІема - патриотически болх вІашагІболийнилген чакхбоаккхилген, эскара мугІарашка гІулакх де кагирхой кийчбелга. Эскаре гІулакх дара ханаш лоаттъеш хилча юкхьанцара тІема кийчо Іалаьмате боккхача лоархІаме а я, паччахьалкхен система хиле дІа а отт.

Эскаре гІулакх дара кагирхой кийчбеча, тІема - патриотически болх беча юкъе хьинаре дакъа лоац запасерча а отставкерча а инаралашен эпсарашен.

Советски халкъо доккхал ду шийн майрача Герзашцарча Низех, царна карагІдийннача турпалча гІулакхех, цІаккха йовргйоацача цар сийленах. Цудухьа ше ма дарра халкъа цІей а хиина дІаэттад вайцига Советски Эскарен ТІема-Форда Флотен Ди. Эскаре деча гІулакхах патриотизма, къонахчала, дисциплина школа лоархІ советски наха. Вай тІемахо Даьхен патриота дикагІа дола гІулакхаш шийх доахкаш хилар гу дай-мехкахошта.

Партен правительствай еча йоакхонна, халкъа шоаш дуккхабезашн лоархІаши хилара вай тІемахоша жоп лу тІема говзал дІахо эргайоахаш тоаярца, дисциплина чІоагІъярца, дикагІа вІаштІехьбаьнна хиларца. Ше ма ярра йовз царна бирса ракеташ кхувсара, тахал массагІа йола самолеташ, хикІал гІолла лела атомни лодкаш лехкара, герзен тІема техникан кхыдола чоалханегІара тайпаш леладара искусство. Царна йовзаш я электроникан кибернетикан къайленаш.

Кердача толамашца КПСС XXIV-ча съезда накъабаха кийчлуш ба тІемахой. Советски Герзашцара Низаш массаза а кийча да Коммунистически партен Советски правительствай шоашта хьалхашка оттадаь бехктокхаме декхараш кхоачашде.

Н. СУСАЕВ.
Нохч - ГІалгІай АССР тІема комиссариата политотдела пропагандист.

Ер каст-каста бІаргаго йиш я Грознерча улицашка, школашка, предприятешка, иштта эпсарий ЦІагІа. ХІанз отставке вола, хьалха танкист хинна Советски Союза Турпал Калашников Прокофий Яковлевич ва из.

ТІом хилалехьа «Красный молот» заводе фрезеровщикалла болх беш хинав Калашников Прокофий. Советски Эскара кадрови эпсар хила лаьрхІача цо танкови училище чакхъяьккхар. Дай-мехка тІом болаш танкови батальона командир вар Прокофий Яковлевич. Уж шераш хьоалича дувц цо:

— «Корсунь — Шевченковске тІом беча дакъалоацаш хилар со командир хинна батальон а. Гитлеровцашта доккха зе хулаш чакхъяьнна Іалаьмате йоккха операци яр из».

Комаровка яхача юрта Къилбаседа-Малхбузехьа моастагІчун 10 танк, 79 артиллерийски 17 танкашта духьала тІом бун йоккхий топаш, 143 пулемет, 15 минометни батарей, 43 тягач, 4 бронемашина, 516 повозка, 1000 говр, 2156 салтеи эпсари хІалакваь дІаваьккхар Калашникова батальоно.

СУРТА ТІА: П. Калашников
С. ВОРОНИНА текст
О. САРКИСОВАЙ сурт.

НАЬСАРЕРА КАГИЙ НАХ — ДОАЗУВ ЛОРАДЕЧА

Тахан Советски Эскарен ТІема Форда Флотен Ди дездеча сахьаташка боккхагІа болча наьсархоех хийла саг вагІа ше баь тІема, аланз никъ, уж унзара денош, хала ха дагаеха. Шортта къайлагІа бІаргах хи тІадам а божийташ тохалургда Советий Іаьдал бахьан шоай ноакхош топа юхьигІашта духьал увттадаьрашца цІа ца боагІаш бисача къонгий ноаной деган.

ТІаккха погонаш тІаядча шоай йиІий, виІий низ болча белажга а хьеже кортапа тІаьам хьекха бІарг бокъабу, денало къаьна дегІ юхаметтаоттаду. Сатем, дегаІоз юха кер чу йосс. Шоай къонахча тІехьенах доккхал де йиш йолаш ба из вай буацача тІема ала бІаргабайнэ, цун хало ийза наьсархой. Шоай дай эстафета тешаме бе а елла Октябро хьийхача новкъа болх Наьсарера кагий нах вай мехкара беррига кагирхой санна. Шоай дай-ноаной, новкъостий дог гІоздоаккхаргдола дош оалийтаргдолча тайпара декхар кхоачашду цар Советски Эскаре, Даьхен доазув лорадеча. Эшшача хана вай Даьхен духьала кулг айдаьча моастагІа меттахьа чов е кийча хилара шоай дайл тІех хила гІерта осмал а йоал къонабарех.

Царех цаІ ва Пхьилекъонгий-Юртара зІамига саг Осканов Суламбик. ТайпагІча наха, цу еррига юрто сий ду цун а, цунна тІа гІолла из кхеваьча даьи наьнеи а. Советски Эскаре гІулакх де ше водаш цар дег чу лаьттар, царна хийттар кхоачашдаьд Суламбика, тешам боабаьбац.

Вай заман эггара сихагІча реактивни самолеташца, сигаленаш тохкаш ва из, хІанзарча заман гІалгІай зІамига саг. ТІема-Фагарча Низий летчик - инженер ва Суламбик. 1966 шера тІехдика ТІема Лакхахьара авиационни летчикий училище дийша ваьнна из, разрядни самолеташца лелара СССР-а спорта мастера цІи яьккхай. Цул тІахьагІа къона летчикаш Іомабеш инструктор хиннав, тІаккха — эскадрилье командира заместитель.

ХІанз В. И. Ленина цІерагІча ТІема-политически академе дешаш ва Суламбик. Даькъала хилба цун дІахо бода никъ!

Из лоаца боккха могаргболаш дукха ба хІанз Советски Эскаре шоай декхар кхоачашдеш болча къонача наьсархошта юкъе. Уж бол-болча частешкара дукха письмош ух райвоенкомата, цар дай-ноаной цІерагІа. Укх тІеххьарча хана даьча цу тайпарча дег гІоздоахача хоамаш тІара цхьаболча кагирхой цІераш яха лов. Уж ба Немаи политически кийчон отличникаш Долакх - Юртара Осмиев Махьмад (сержант), Аьлте-Юртара Халухоев Суламбик (зІамагІвола сержант), мугІарера бола Наьсар - Кертара Могушков Махьмад, Экажкъонгий-Юртара Добриев Муса, СурхотІара Нальгиев Салман, Назранера Богатырев Іалаудин, дукха кхыбараш.

Уж цІабоагІаше а цар моттиге доазув лораде дІаотта кийчлуш ба хІанз кагий бараш. Эскарера цІеухача шоайла боккхагІбарашта тара хила гІерташ физически а идейно - политически а боарам айбу цар. Назрань массахана а хиннай Даьхе лораеча хьинаре дакъа лоацаш. ДІахо йодача хана кхы а доккхагІа, беркатегІа хургда цар дакъа, дикагІа кийчбенна, Даьхенна чІоагІа мутІахьа болаш хургба цо Советски Эскара лу кагий нах.

А. ФАХРИЕВ,
Наьсарера военком.

Дицлургдоацача шерашка

Тийшача балхах гитлеровски Германи вай Даьхенах латарах миллионаш бола къахьегамхой, машарера къахьегам юкъагІа а бита, вай Даьхе, цун сийле, халкъа вахар лирагІча моастагІчох лорадара герз караэцанза баланзар. Цу миллионех цаІ вар со а. Цу тІемах лаьца дувца цхьадола, дагара ца доала хІамаш а да са.

БІарччача 1943 шера 133-ча Смоленски стрелкови дивизеца Малхбузен фронте хилар со, хІаьта, хала тІемаш а деш, Смоленшинаи Белоруссеи хьунашкеи ушалашкеи гІолла Ржевера город Орше кхаьчар тхо. 1943 шера тха дивизева тІанийтта еррига халонаш-м йийца а яргІолий-теш аллал яр МоастагІа чІоагІа а низ болаши тийша болх боаллаши а вар. Къар ца луш духьал лаьтта ца Іеш, каст-каста контратакаш а йора цо. ЧІоаггІа чІоагІъяь, кІоарга, дика вІаштІехьъяьккха моастагІчун оборона, артиллере гІо деча цхьан гІашлой эскара низаца йоха а еш чакхдувла дийзар тха. Моттиг шаьрра ца хиларо йиш хилийтацар моастагІчун оборона йохае, шерра маневр е а танкашца тІемаш де а. Тхачул дикагІа цхьаьккха аьттув а бар немций: цар шоашта хьалхе а лакхача моттиге оборона а кийчъяьяр, сагкъайлаваккхал кІоарга, екъача моттиге окопаш а яьхаяр. ХІаьта вай тІемахой ушалаш йолча моттигашка позицеш дувца а йийзар. цига хьулабала йоаха окопаш цу сахьате хих хьал а юзаш. Хилеи хотталеи багІа безаш хулар дІахьалхабаха тІемаш а деш никъ мукъабаккхалца. Цудухьа вай тІемахой дукха ха йоаккхаш окопашка багІа довш хилчар, хІаьта сиха ца ухе а халданза малхбузехьа дІахьалхашка а ухар. моастагІчох вай городаши юрташи мукъа а йоахаш.

Цхьайолча тІема эпизодех лаьца дувца довра сона — уж шоай лоархІамга диллача къча, хІара деннарчарел эргаш хиннадаь а доацаш. сайна дикагІа дагайоагІалаь. Иштта сона дика дагабоагІа город Ярцева машиннаькъа вокзале бийсанна хинна тІом. Цига дегІала а даха летача оаха бІарччча немецки подразделени йохаяь дІаяьккхар, тхоашта вІалла а лоадама зе а ца хулийташ. Цу хана со тхоай дивизе 521 полка разведка командир вар. Цу буса баьча тІема кхел хоадайир деш дола дов цІаьха, сиха, вІаштІехьа долаш лаь чакхдаккхаро. Духьала цхьан разведчика лоадам боацаш чов яр мара, кхы зе хиланзар тхона. Цхьа машина, ши пулемет, дуккха карара кхувса герзаш хьадаьхар, вокзал а цунна гонахьара моттиг а немцех мукъаяьккхар. Сахилалехьа еррига город хьалаьцар.

Укх тайпара хІама хилар цІаькха.

1943 шера сентябре шоллагІча ах бетта тха дивизе полкаша чІоагІа тІемаш доладир немецки бІуца город Смоленска Къилбаседа-малхбоален йистошка. Немцаша хецане а хьахеца тигацар дика чІоагІъяь хинна эрсий къаьна город. 25 сентябрь тІакхоачаш бийса хиннача хана хоаденнадар тха полка позицена хьалхашкара немций оагІонгахьара детта герзаш лаьгІдалар. Цо дегабуам байтабар немцаша, вай бІуво оагІора хІама тохара кхераш, шоай бІу тхона хо а ца болийташ, кердача доазонашка бугаш хиларах. Цудухьа 521 полка командира подполковника Дубровина сона приказ делар, сай хьашт долла тІемахой группа а йийе, гІо а гІойя тха тІема порядкашта хьалхашкара немций оборона чехка тахка аьнна. Лаха дІакхаьчача тхона гучадаьлар немций керттера низаш бийса йома хиллинге а шоай оборона йита а йита Смоленске дІадаха хилари уж дІадахалга вай бІуга ца хайтар духьа шоаш бола моттигаш а хувцаш леларгбола массех ракетчики стрелоки юхевита хилари. Уж ракетчикаш цаІ плен а воалавеш боабир оаха. Цу ерригача операце цхьа сахьат кхоачаш доаццаха мара яханзар тха.

Немецки низаш Смоленски оагІонгахьа дІадахалга ма хайнге а полка командира керда декхар тІалиллар тхона полко наступлени вргйола моттиг Москва—Смоленск автонаькъаген Днепра аьрдехьарча йистеи кхаччалца тахка аьнна.

Бийсанна 12 сахьат даьлча автонаькъа тІа кхаьчар тхо. кІоаргача аьле цу гІолла долача зІамигача хинна тилла тІий долча. Цу ханна тІаь тІа йоалаш латтар Смоленскагахьа тІехьашка боалаш хиннача немций колонна. Де дезар цу сахьате дагадехар сона. Бийса баьде хиларах пайда а эцаш, наькъа юххе дІатІа а даха гранаташи автоматаши йийттар оаха цу колоннана. Из немций подразделени йохаяь дІаяьккхар. чаггахьвар висавеце, саг юхе ца вусаш. Цу бус сатасса цхьа сахьат мара доацаш Смоленска чу, Днепра йисте кхаьчар тхо.

Смоленск мукъайоаккхаш лаь тІема гІулакхаш бахьан «Шеча Седкъа» орден елар сона.

ДІахо тха дивизи 1-ча Украински фронта къилбехьарча фланге яхийтача а халданза деча тІемашка моастагІа тІехьашка а воахаш малхбузехьа яхар тхо. Баштенко яхача юрта юххе немций оборона йохаеш лаь тІемаш бахьан шоллагІа «Шеча Седкъа» орден елар сона. 1944 шера 18 январе со хала човнаш а хинна госпитале вихьача йистедаьлар са фронтови вахар.

С. МАМАТИЕВ,
отставкера лейтенант.

Дика гІулакх ду

Дальневосточни тІема округа эскаре соца цхьана гІулакх деш ва нохчий зІамига саг Бахаев Идриса Махьмад. Ше цига гІулакх деча шин шера тІема гІулакх Іомаде безам бола Махьмад шийн нийсархошта хьокхам телаш хьавоагІа. Дуккхаза хаставаьв, баркал яьхад цунна. Дика кхетаду цо ше ду гІулакх сийдолаш долга. Цудухьа тІема гІулакх Іомадеча а кхыдола балхаш деча а хьалха хул нов. Бахаев. Соакх гІишлошъерий ди дездеча хана коммунистически къахьегама ударник вир Махьмадах. Командирашка, шийца цхьана гІулакх деш болча новкъосташка шийн сий дайташ хьавоагІа Махьмад. Деррига тІема гІулакхаш цІена кхоачашду, даим форма дика лелаю, дог цІена къахьег цо.

МоллагІа хьовзаме гІулакх нийсделча массанел а хьалхагІа оарцагІвоал Махьмад. Соакх гІишлошъеча цементни шиел ехар. Ши дий ши бийсеи совгІа ха йоайир цо из тоаеш воаллаш. Бокъонца болх чакхбаллалца визалца маб йиизар, кер биззал хІама даанзар Махьмада. Ше деш дола хІама шийн гІулакхал саготагІа, лоархІамегІа хеташ оамал я цун. Из гІулакх дика, ханнахьа чакхдаккхарах рота командира В. Д. Кондрашева баркал аьлар нохчий зІамигача сага. Рота юкъарча вахаре а хьинаре дакъа лоац цо. Активни комсомолец хиларах рота комсомола бюро членалла хержав Махьмад. Шоай роте спортивни болх лелабер Махьмад ва. «Воин - спортсмен» яха значок йолаш ва из ше. Къахьегамеи тІемеи гІулакхаш кхоачашдеча дика толамаш дахарах соакх 7 ноябре совгІата пхьарсагІа доалладу именной сахьат делар Бахаев Идриса Махьмада.

Эскаре гІулакх деш йолча тха бригада гІишлош хьалъю. Овсаре къахьийгар цо соакх. Шера план 130.5 процент кхоачашйир. Отряде эггара лакхагІа бола хьокхам ба из. Цудухьа хьалхара моттиги карара-кара тела цІе вымпели елар тха бригадана. Коллективо уж толамаш доахача диза дакъа лоац Бахаев Идриса Махьмада.

Р. АУШЕВ,
Дальневосточни тІема округа эскаре гІулакх дер.

Сурта тІа: М. И. Бахаев.
И. Плиева сурт.

ДАЬХЕ БАХЬАН

Вай мохк шийн лоІаме а кортамукъа а хилийтар духьа шоай са ца кходеш Сийлахь-боккхача Даймехка тІем тІа лийта шийн къонгаши мехкарийн цІаккха а бицлургбац советски халкъа, цар дош йоахаргья цар цІераш.

Цу тІем тІа майра дакъа лаьцарех ба вежарий Ахтаев ТІоккъаза Іабдуллаи Іабдул-ВахІаби.

Советски Эскар вІашагІделлача хьалхарча шерашка шийн лоІаме эскаре гІулакх де вахар кхувш воагІа зІамига саг Ахтаев Іабдулла. Краснодарски тІема училище йистеяьккхачул тІехьагІа, къона командир социалистически Даьхе тешаме лораергйола бІухой кийчбе волалу.

1939 шера Малхбузен Украинеи Малхбузен Белоруссии буржуазни низ - Іоткъама кІалхара йоаккхача а 1940 шера немецки фашисташка гІолла хьайнача советско-финскни тІема а юкъе хьинаре дакъа лоацаш хул из.

Хоза а йиІкха а енаяр 1941 шера 22-ча июна Іуйре. КІирандийнахь салоІаргдолаш бар советски нах. Бакъда уж гІовттабир вай мехка Малхбузен доазон тІа дувлача тІема таташа. Іуйрийна 4 сахьат даьлча Іаьржача фордагара КІайча фордага кхаччалца йолча моттигагІа фронт йир фашистски Германе эскаро.

ДІаболабелар дунен тІа цІаккха а ца хиннача тайпара боккха а унзара а бола тІом — Сийлахь-боккха Даьхен тІом. Шийн мохк лорабе гІеттар деррига советски халкъ.

ТІом хьайнача хьалхарча денешка шийн лоІаме эскаре вода хІаьтта Грозне торговле болх беш хинна Ахтаев Іабдуллай зІамагІа вола воша Іабдул-ВахІаб. Ше юкъера образовани йола зІамига саг хиларах тарра цо чехка йистейоаккх Махачкалера тІема училище. Лейтенант а волаш тІем тІа вода из.

ЦаІ шоллагІчоа мичахьа ва ца ховш моастагІчоа духьал майра тІом беш ба вежарий. Хала, низкъала, валара кхерам тІаотташ дукха моттигаш нийслу царна. Цкъаза вІаши дегІала а баха, немецки фашисташца лата безача овтт уж човнаш хул. Бакъда цхьаннахьа а цІаккха ца бохаш, кхыча тІемахошта денале хьокхам луш тІом бу цар.

1944 шера аьхки Польше, 2-ча шозза Красознаменни, Богдан Хмельницке ордена, Украински ССР Халкъа Комиссарий Совета цІерагІча дивизе вІашагІкхет шиъ воша. Цига гварде инарал-лейтенант Советски Союза Турпал Х. Мамсуров командир волча соединене 7-ча полка командира заместитель ва гварде подполковник Ахтаев Іабдулла, хІаьта гварде капитан Ахтаев Іабдул-ВахІаб — къаьстача разведывательни эскадрона командир. Цигга денз цхьан тІом беш хул вежарий.

Даьра човнаш хинна дорхденна аькха санна къиза ва тІехьашка воахаш эккхаьв вода моастагІ. Цо боабу маьрша баха нах: къоаной, кхалнах, бераш, йоагаю юрташ, городаш, кІийленаш ю шийна тІехьакхувш доагІача Советски Эскара бІухошта.

Иштта 1944 шера июль бутт чакхбоалаш Ахтаев Іабдулла командир волча 7-ча гвардейски кавалерийски Перемышльски полка цхьа эскадрон фашисташа го бий чулоац. Сиха а чІоагІа а оарц дахийта деза уж кІалхара баха. Мамсурова шийн эггара денал долашагІа йола разведывательни эскадрон йохийт цига оарцагІа операцена хьалхе лелае Ахтаев Іабдул-ВахІаб а хьожавий. Броды яхача города юхе баь тІом хала а къиза а бар. Атта дацар кІийлен вагІа моастагІ вохаве. Чухь са доацаш майра лийтар эскадрона бІухой. Къонахчала, денала хьокхам телар царна шоай командира, эггара кхерамегІча хулар из. МоастагІчо техар меттахьа кхийтта вежар турпал.

Сий деш дІавеллар шоай командир бІухоша Краковски воеводстверча Гачув яхача юрта. Цига майра тІом барах Даьхен тІема 1-ча лагІан орден елар цунна.

Цул тІехьагІа дукха ха ялалехь 7-ча полка штаба го бир гитлеровски эскаро. Цоа миссел дукхача моастагІашта духьала отта низ бацар кІеззига мара болацача штаба болхлой. Бакъда беха-м бацар уж. Шийн дына тІера Іо а весса, гаьна йоацаш латтача вай эскара цхьан даькъа танкех цхьанне чу хов Ахтаев. Цо даьр ду вокхар а. «ТІагІорта моастагІчоа!» «Тоха Даьхе бахьан!» аьле команда ю цо новкъосташта. Болабу танкаша тІом. Красно яхача польски города юххерча хьун йистера аре хьалйизаяр боабаь ухкача фашисташа. Хала човнаш хилар Іабдуллийна. Цун наьккха тІа яьлла Шеча Седкъаи Шеча Байракхеи орденаш йошаьяр Іоухача цІийво, боабир цун цхьабола новкъостий.

Ла ца могаш хала дар инарала Х. Мамсуровна ткъо шу совгІа йолча хана шийца цхьана эскаре волаш хьавена дукха веза доттагІа Ахтаев Іабдулла варгвоацаш човнаш хинна кІалвиса.

Красно яхача городе доккха сий деш дІавеллар шоай новкъост бІухоша.

Цига, блиндаже беррига бІухой раьза а болаш цІадахьийта письмо яздир инарала Х. Мамсуровй:

«Деза новкъостий!

Хоам бу аз шуга Сийлахь-боккхача Даьхен тІем тІа немецко-фашистски захватчикашта духьал турпал тІом баьча а вай советски социалистически Даьхе бахьан майра латаш байнача а нохчий халкъа сий долча къонгех, шин вешех. Аз бувцараш ба Ахтаев Іабдуллаи Ахтаев Іабдул-ВахІаби. Шаккхе а аз команда еш хиннача соединене гІулакх деш бар уж. Шоаш гІулакх деши тІом беши яьккхача хана соединене бІухоша а командираша а сий деши лоархІаши бар...

«...подполковника Ахтаев Іабдуллас са кара ше леш, сога аьлар: «Аз цІена кхоачашдир вай партенеи Даьхеннеи хьалхашкара сай декхар...».

ЗІамагІвар капитан А.-В. Ахтаев, къаьстта денал долаш вар, 1944 шера июль бутт чакхбоалаш Броды яхача города юххе майра лета велар.

Вай Коммунистически партена хадданза тешаме болаш, вай Даьхе бахьан... вай тахане а йоккха кхоане а бахьан шоай вахар дІаделар цу майра, денал долча командираша.

АхтаевгІар вахар, уж вай партена а Советски Даьхенна а тешаме хилар геттара дика хьокхам ба кагирхошта, къаьстта къонача нохчаштеи гІалгІаштеи.

Советски халкъа, къаьстта нохч-гІалгІай халкъа цІаккха а йицлургьяц вежарий АхтаевгІар цІераш».

Х. МАМСУРОВ.
КПСС член, гварде инарал-лейтенант, Советски Союза Турпал.

Ю. ЧАХКИЕВ.

СУРТА ТІА: эпсарий группа. хьалхарча мугІаре аьттехьа йистте латт гварде подполковник Ахтаев Іабдулла, цунна уллув — гварде инарал - лейтенант, Советски Союза Турпал Х. Мамсуров, аьрдехьара шоллагІвар — Іабдуллай воша гварде капитан Ахтаев Іабдул-ВахІаб.

БИРСА ДЕНОШ

ТІОМ БОЛАБАЛАЛЕХЬА артиллеристаша кийчбеча школе деша вахар со. Школа чакхъяьккхачул тІехьагІа, цига деша баьхкача кердача курсанташта хьеха витар. Цу хана болабелар немецки фашисташца Сийлахь-боккха Дай-мехка тІом. Дунен тІа эггара дикагІа, герзашца тоенна арми йола фашисташ чІоагІа тІагІертар вай Даьхенна. Цу бирсача деношка школа кулгалхошка заявлени елар аз тІем тІа вахийтар дехаш.

— ТІем тІа чул дукхагІа пайда лургба Іа укхаза, — аьнна дІавахийтанзар со. Итт бетта школе хьийхачул тІехьагІа Иранаца йола вай граница лорае вахийтар. Цу хана гитлеровцаш вай Даьхен столица — Москвана тІагІерташ бар. ТІем тІа вахийтар дехаш массехказа заявлени яхьийтар аз командованега ирански границе волаш а. ХІаьта 1943-гІа шу долалуш са лехар кхоачашдир. ЯлхлагІча Арме 51 гвардейски стрелкови дивизе 156 полке вахийтар со. Цу хана Сталинграде фашисташ боха а баь ерригача фронте гІолла гитлеровцашта таІазар деш дар вай эскар.

Дукха тІом баьб аз немецки фашисташта духьала, дукха городаш мукъйоахача юкъе хиннав: Невель, Витебск, Полоцк, Рига, Шауляй, Калининград. Фашисташкара Витебск хьайоаккхаш Северная Двина яхача хил дехьа дала дезаш хилар тхо. Пехотаца цхьана 152 миллиметр йола йоккха топ хил дехьа яккха езаш бар са расчетапара салтий. Бийсана дар из. Поккха плот а яь хил дехьа довла долаледар тхо.

Тха оагІорахьара хийца хий йисте тІаваха йиш яр, цхьабакъда немций оагІонгахьара берд лакха бар. Цул совгІа листа хьу яр хил дехьа. Тхо хина юкъекхаьчача топаш, пулеметаш, автоматаш етта болабелар фашисташ, хІаьта тхога йолча станкови пулемето берд лакха хиларца зе дацар немцашта, граната е лимонка кхессача гаьна йолаш из а дІакхачацар. Цул совгІа шоай герзаш цхьаккха пайда эца йиш йолаш бацар хенаш а лийца хил дехьа баьнна вай салтий а. Дехьарча бердагІа кхачалехьа тхо массава а хІалакве мегаш вар. Цудухьа плота тІа доаллашехьа осколочни снарядашца йоккха топ етта доладелар тхо. Йоккха топ яьнначул тІехьагІа плот къайла йоалаш хила долхар тхо. Оаха етта осколочни снарядаш хий йисте кІгІача гаьнегІ а етталуш лелхар. Ийкхача снаряда осколкаша гаьнашта кІала бада фашисташ хІалакбора. Иштта моастагІий оагІонгахьарча берда гарга кхаьчар тхо.

Хил дехьа воалаш тІом барах кхоалагІча степена Слава орден елар сона, Слава шоллагІча степена шоллагІа орден Шауляй яха город йоаккхаш елар.

Бийсац тІом беш, города юхе гІийртача тхоай полкал хьалха яьнна хиннаяр са расчет. Тхога яр 45 миллиметр йола кхы а цаІ йоккха топи, станкови пулемети. ХІаьта тха группаца воагІаш вар миномети батареяцара къаьста связист - корректировщик а.

Тхоайчарех къаьсталга хайча цигара гаьна йоацаш хиннача гонахьа тІох яь чІоагІа карт йолча имене чІоагІделар тхо.

Сатассачул тІехьагІа дукха хьежа дийзанзар гитлеровцашка. Хьалха танкаш а йолаш тІабола белар уж тха зІамигача «гарнизона». ХІаьта тхо а кийча дар «хьашиі» тІаэца.

Пулеметашца фашисташ боабеш, йоккхача топашца танкаш тІа ца йоахкийташ дукха тІом бир оаха. ХІаьта тхо дукхагІа да аьнна хетийтара цхьан оагІорахьара тІабоагІа фашисташ юха а кхайсе сиха кхыча метте дІаоттайора йоккхий топаши пулеметаши. Тхо шоай тыле а долаш вай керттерча низашта духьала деррига эскар лоаттаде йиш йолаш а бацар немций. Цудухьа тхо сихагІа доадаь дІадахара дукха низ гулбир фашисташа имене гонахьа. ХІаьта цу низа духьала дукха лоатталургдацар тхо а. Цудухьа приказ делар аз минометни батарея связиста - корректировщикага тхоаш долчча моттиге вай минометаши йоккха топаши етта аьле командованега хоам бе аьнна. ХІаьта моастагІий оборона дукха низ боацаш йисалга а хайна вайчар сиха наступлени йир. Тхона го баь немций боха а баь моастагІчо дІалаьцача моттигашка 250 километр шереи 100 километр кІоаргеи чубахар уж. Цу тайппара тІом беш моттигаш дукха хиншай, ерригаш йийца а яргьяц.

К. АБДУРАХМАНОВ,
Шаьла района Аргунерча «Сельхозтехника» объединене автослесарь, запасе вола гварде старшина.

КПСС XXIV СЪЕЗДА ДИРЕКТИВАЙ ПРОЕКТ ЮВЦ

ПАРТЕ ПЛАНАШ — ХАЛКЪА ПЛАНАШ

БАКЪ ДОШ НАЬХА ДЕГАШКА ДУЖ

«Автоспецоборудовани» яхача опытно - экспериментальни завода юкхьанцара партийни организацеш кIоаргга Iомае йолаеннай «1971—1975 шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара пхе шера планах йолча КПСС XXIV-ча съезда Директивай проект». 70 совгIа болча политинформатораша, агитатораша, лектораша цехашка, участкашка, бригадашка лаьрхха газеташ дийшад КПСС ЦК соцама материалех лаьца.

Уж документаш Iомаделга дика вIаштIехьдаьккхад коммунист Л. Рыжков керте латтача заготовительни участка болхлошта юкъе. Парте XXIV съезда баха боаггIача тайпара накъабахара а яхье а баьнна участка болхлоша сийленца кхоачашду шоаш тIаийца социалистически декхараш.

БархIлагIча пятилетка задани толамца кхоачаш а я, участка болхлоши инженерно-технически балхаш дераццен ийслагIча пятилетка хьалхарча бетта план 127 процент кхоачашъяьй. ИйслагIча пятилетка хьалхарча бетта леланьча социалистически яхьа итогегIа участка коллективо шоллагIа моттиг яьккхай: юкъейихьай кхоъ рационализаторски предложени, лакхъяьннай къахьегама овсарле.

Заводской комитето белгалдаьккхад Ю. Карамарови Р. Хайрулини керте латтача литейни участка а механически цеха а болхлой коллективо болх дика бaь хилар.

Заводе боккха болх чакхбоаккх производства технически боарам кхоачашбара, технологически процессаш эргайоахаш тоаяра, керда техника юкъекхахьара, къахьегам Iилман ларда тIа вIаштIехьбаккхара, производствана доал делга тоадара. Керттерча инженера заместитель В. И. Умнова доккхал деш йоах, дIадахача шера гаражни техника ялх керда опытни образеци опытни партии кийчъяьй. ИйслагIча пятилетка хьалхарча шера кийчъе лаьрхIад гаражни оборудоване бархI керда образеци партии. ДIадахача шера производственни план декабрь беттехье а кхоачашъяьй заводо, планал совгIа 73 эзар сома продукцена реализаци а еш. ДIадахача пхе шера производствана юкъейихьай 217 эзар сома маьха экономически эффект енна йола 530 рационализаторски предложени. БархIлагIча пятилетке хьинаре къахьегарах 70 болхлочоа инженерно - технически балхаш дераштен юбилейни ленински медаль еннай. Заводе болхбеш ва 208 коммунистически къахьегама ударник, царех 82 коммунист. Даьхача толамаша заводчанашка йиш хилийтай къахьегама эстафета бархIлагIча пятилеткагара ийслагIча пятилеткага дIаяла.

Массе оагIорахьара кхоачамашка а хьожаш укх шера хьалхарча квартале тIийцача социалистически декхарашка лаьрхIад реализаци яра план 28 марта кхоачашъе. Конструкторско - технологически эргалонаш яра чотах къахьегама овсарле 0,5 процент лакхъе, 30 тонн металл, 20 эзар киловатт-сахьат электроэнерги, 5 тонн условни доагор кходе. Ийс эзар сома экономически эффект йола 30 рационализаторски предложени производствана юкъеякха.

КПСС XXIV съезд хьаелла ди хьатIакхоачаш гаражни техника опытни ши образец кийчъе: легковой автомобилашта лаьрхIа П-210 яха дIа-юха лела подъемники легковой автомобилий Iадаш тIера хьалдоахаргдола Р-286 яха ворденгаш. Гидроподъемникий цилиндрически группа кийчъяра хьалхарча квартале НОТ-а комплексни план оттае. Республика юрта боахам производственно-технически база дегIайоалаяра заводо планал совгIа кийчъергья 5 эзар сома маьха гаражни техника, кхоачашдергда фермашта механизаци яра 2,5 эзар сома заказаш.

Заводо шефство лелаеча Ведана района Ленина цIерагIча колхоза новкъостал дергда автомобильни парка ремонт яра, ремонтни мастерскешка оборудовани оттаяра, гойтара агитаци кийчъяра.

Уж декхараш доккхий да, царлерхI дикала хьокхамаш дукхагIа лакхде.

Съезда сийна патриотически гIулакхаш дIадоладаьд завода хьалха латтача болхлошеи дикагIа йолча къахьегама коллективашеи. Масала, заготовительни участка болхлоша: аьшка пхьаро, цеховой парторганизаце секретара Ш. Р. Магомедова, аьшка пхьаро, цеховой комитета председателя Б. Кандарова, сверловщика М. А. Дворника, газорезчика С. Габрильяна, аьшка пхьара гIончо А. Чечеленкос, верригаш а 22 болхлочо хIаране шо-шоай социалистически декхараш тIаийцад. Уж декхараш дIаяздаьд парте съезда сийна лелаеча «Къахьегама сийле» яхача книжка тIа. Цар декхарий хIара мутIар тIара шаьра гуш да общественни декхараш цар кIоаргга кхетадеш хилар.

Парткомо, цехийи участкайн юкхьанцарча парторганизацеша хьаллаьцай «ХIара болхлочоа — ший план» яха болхлой къахьегама почин. Беррига массово-политически болх болхлой коллектив хьинаре къахьега, хьалхарча квартала планови заданеши съезда сийна тIаийца декхараши кхоачашдар дукхьа къовсам лоаттабе оарцагIъяккхара тIаберзабаь ба. Заводе шошоай планаш йолаш болх беш ва 159 совгIа саг. Завода коа хьалтеха йоалл «Молния» яха йоккха листок. Цу тIа хоам бу, сборочни участка (начальник коммунист Н. И. Голиков) болхлой собране лаьрхIад: шо-шоай мухьараш а долаш КПСС XXIV съезда сийна болх бе мукъабеннаб газосварщика, парте горкома члена Владимир Степанович Тураниннан электросварщика, завода партбюро члена Александр Константинович Мельниковнен, яхаш.

Завода партийни организаце дика кхетаду, чIоагIа, йизза экономически знанеш ца хилча технически прогресса новкъа гIолла дIахьалхашка аха йиш ца хилар. Партийни дешара системе вIашагIъеллай кхо школеи цхьа семинарски группеи Кулгалдеча болхлошца еш йола семинар «Iилма технически прогресси хIанзарча этапера парте экономически политикеи» яхача програмагIа хул. Дешара партийни массовий формашка дешаш 150 гаргга саг ва заводе.

Завода парторганизацена, коллективана хьалхашка чоалхане декхараш латт укх шера. Керда продукци арахецара, гIонна долча балхашта механизаци яра, производства боарам дIахо лакхбара гIулакха. ХIанз эггара лоархIамегIара дар — тIаийна декхараш дIадовзийташ кхы а шерагIа хьехама болх бар, уж кхоачашдара денна тIахьожам лоаттабар. Цунна тIалерзадаь хила деза ерригача парторганизаце организаторскии идеологическии гIулакхаш, — цу деша хетабе беза профсоюзнии комсомольскии организацей болх.

Съезда сийна тIаийца декхараш кхоачашдар дукхьа тоаме къовсам лоаттабара новкъостал дергда дика вIаштIехьа а яьккха бархIлагIча пятилетка итогашта еча пропаганда а. «1971 — 1975 шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара планах йолча КПСС XXIV съезда Директивай проекта хьакъехьарча» КПСС ЦК соцамах лаьца къаьгга а дог тешадеш а долча дувцараша, беседаша, докладаша, лекцеша торо лу сакхетам а болаш хьинаре къахьегара болхлой оарцагIбаха, хIаьта цо вай Даьхен низ дIахо а чIоагIбелга Iалашдергда.

П. ХОРОШИЛОВ.

Де дезараш белгалдир

КПСС XXIV-ча съезда Директивай проект ювцаш парте Урус-Мартана райкома пленум хилар дIадахача шоатта дийнахь. «КПСС XXIV-ча съезда Директивай проектахи районни партийни организаце декхарехи» яха доклад йир КПСС Урус - Мартана райкома хьалхарча секретара М. Ш. Баматгиреева.

Докладчика лоацца дийцар района къахьегамхоша бархIлагIча пятилетке даьхача толамех. Уж гIадвуташ да—керттера продукци йохкара пхе шера задапеш дикка тIехкхоачашъяьй районо. Духхьал «Горец» яха совхоз юкъера дIаяьккхача района кхьача боахамаша беррига хьанийцача 600 эзар сом пайда а беш чакхдаьккхар юбилейни шу а. Цу шера республике яьржача социалистически яхье хьалхале яьккхараштa юкъе я укх районера Мичурина цIерагIа, «Гойтинский» совхозаш. ХIаьта района свекла лелаераша соахк республике эггара лаккхагIа хьувкъам чубера.

Белгалде мегаргдола толамаш даьхад мах беча, кхачан, наха бытови гIулакх деча организацеша а. Пхе шера 99,1 квадратни метр чуIе моттиг йола 1500 керда цIа хьалдаьд района юрташка. Цу юкъа йоккха ши школеи бархI пристройкеи, тайп-тайпара массехк тика, столовеш, клубаш, районни центре универмаг, ресторан, райбыткомбинат дукха кхьийола объекташ болх бе йолаеннай.

ДIахо нов. Баматгиреева хоадамбоалаш дийцар Директивай проекта чулоацамах лаьца.

Директивай проекта тIа маяххарра, хьалха сайпа, укх пятилетке а юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка латта керттера декхарялат дукхагIа кхеделгеи из паччахьалкхенга планал тIех дохкилгеи да. ДIаяхача пятилеткагIа паччахьалкхен план дикка тIехкхоачаш а еш района боахамаша Даьхен заготпункташка дIакхачийтар 37,6 эзар тонн ялат. ХIаьта укх пятилетка заданех района кхаш леладерий 40 эзар тонн ялат дохка деза, хIаьта баьцалаараш 4,2 эзар тонни сом 7,3 эзар тонни дукхагIа бохка беза. Шоашта белгалбаьча боарамга кхачара фермай болхлой а тIатеIIа къахьега дезаргда. Дулх, шура, фуъаш дохкара темпаш дикка лакх ца йой шоай декхар кхоачашде аьттув баргбац хьайбаш леладерий. Кхашкареи фермашкареи доаккха беркат алсамдаккхар санна лоархIам болаш гIулакх да продукци яккхарга дIадолар чухьанахьадахар а. Цу даькъе хоадамболлаш бола болх чакхбаккха беза района юрта боахама къахьегамхой, керттера теркам экономически болх тоабара тIа а берзабеш.

Укх пятилетке ерригача совхозашa боахама чурча расчетах болх бергбола гIулакх Iалашде деза аьнна белгалдаьд Директивай проекта гIа. Из гIулакх кхоачашдара хIанзе а мероприятеш кийчъе болабала беза боахама специалисташ, экономически служба болхлой.

— Директивай проект тха боахама къахьегамхой даггара хиларца цар чIоагIа къоабалъяь тIаийцар. — аьлар пренешка хьалхара дош аийцача «Красноармейский» совхоза парткома секретара нов. Карпаева. Тха боахама керттера дакъа хьакхарч леляр да. цудухьа хьайбай продукташ дукхагIа яхара парте белгалъю программа къаьстта тха теркам тIаозаш я. Производстве йола резерваш денгара денга хьагучайоахаш царех дикагIа пайда эцара къахьегамхой оарцагIбоах совхоза партийни организаце. Цудухьа керда пятилетка дIайоласнна дукха ха ецe а парте XXIV съезда сийна яьржача яхье толамаш даха аьттув баьннаб боахама къахьегамхой. ДIадахача шера хьалхарча цаI ах бетта декхачул иггаш тоннаш дукхагIа дулх дехкад совхоза фермай къахьегамхоша. Цу дерригне тхога торо хулийтаргья съезд хьаелла ди тIакхачалехьа хьалха тIаийцача социалистически декхарел совгIа а 20 тонн дулх Даьхен заготпункте дIадала.

Района боахамашка хIанз а пайда эцанза йола резерваш белгалйоахаш дар района керттерча паччахьалкхен инспектора А. Мусаева, «Горец» совхоза директора Б. Якаева, иштта дуккхачар дийцар.

Лоха я района лаьттанеи хьайбаши леладара культура. Производство нийса ца а лелаяр бахьан долаш хIара шера дукха продукци эшалу. Иштта хIара шера дукха стандартни боаца сом боабу Мичурина цIерагIча совхозе. Нагахьа санна цу боахамера сок йоаккхацех болх бе йолайолийтаре из эца хиларал совгIа боккха пайда хургбар царна.

ХIара шера хьуна сом бохкара задани лу района, цхьабакъда из гIулакх теркалдеш саг вац. Вай республике долаш-м да хьунашка гулбеча сомах наха чIоагIа хоатташ йола продукци кийчъю боахамаш.

Хьайбай боахам айбе йиш яц дика чIоагIъяь доакъара база ца хуле. Шоай хьайбаш доакъарца Iалашдаьд «Гойтинский», «Красноармейский» совхозашка, цудухьа укх Iай лакха я цар хьайбай продуктивность. Цхьабакъда кхьача боахамашка цу гIулакха боаггIача тайпара теркам тIаахийтац, къаьстта эсала я доакъара база «Гехинский» совхозе. Цунца дувзадеина да совхозаша паччахьалкхен пункташка дулха аьнна дIачутела хьайбаш юкъерча боарамал а лохагIа дозал долаш хилар. Хьайбаш леладераш чIоагIа сатувсаш ба дуккхача шерашта лаьрхIа культурни даьгIенаш хьаярга. Боахамий кулгалхой декхарийла ба уж даьгIенаш сихагIа яь яхара мел эшар Iалашде. Из дара чIоагIа тIабийрзаб «Горец» совхозе. Укх шера 200 гектара тIа цу тайпара даьгIенаш хилийтара эшаш йола кийчо яь баьннаб цига, хIаьта ер пятилетка ялалехьа 800 гектар лаьтта дIалоацаргда цар. Цар санна из гIулакх хьаллаца деза кхьчар.

— КПСС XXIII-ча съезда Директивай проект къахьегамхошта дIайовзийташ боаржабу болх дIаяхача пятилеткагIа карагIдаьннараци ийслагIча пятилетка перспективаши ше маярра дIагойтара тIаберзабаь хила беза, — аьлар «Гехинский» совхоза профсоюзни комитета председатела нов. Пайзулаевас.

Пленуме дакъа лоацаш хинначар массава раьза а волаш дийцача дешах лаьца тIаийцача соцам тIа хьалхарча пункте дIаяздир парте XXIV-ча съезда Директивай проект шоаш хьаллоацилга, цун чулоацами лоархIами массанена дIабовзийтара партийни организацеша шерра болх боаржабе безалга.

Пленуме дакъа лоацаш а къамаьл деш а хилар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома шоллагIа секретарь Р. В. Вахаев.

Цу дийнахь района боахамий, предприятей коллективай юкъарча собранешка дIахо ювцаш яр Директивай проект.

С. МАЙСИГОВ.

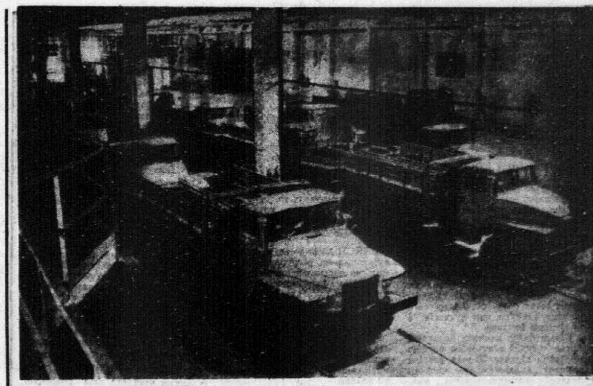

ЧЕЛЯБИНСКИ ОБЛАСТЬ. Город Миассерча Уральски автомобильни заводо хьаю ГаьнарчаКъилбаседен хьалашка, Средни Азе гIомарашка шерра лелаеш, низ болаш йола грузовикаш-вездеходаш. Шоайла дикагIа кхы йоацаш я уж машинаш газопроводаш ехкараштa, хьу хьокхараштa.

ДIаяхача пятилетке предприяте хьалъяьй керда цехаш, юкъейихьай хIанзара технологически процессаш, дикка йоккхагIа а хиннай, керда а яьннай оборудоване парк. ДIахо а хIанзарча станокашца, механизаце средстваша кийчъеш я завод. Механосборочни цехашка болх беш я итташ поточнии автоматизированнии линеш, ялх комплексно-механизированни участок, бIаьш автоматаш, ахавтоматаш, агрегатни станокаш. ДIаяхача пятилетке производства боарам 1,9-зза лакхбеннаб.

Завод кхы а чIоагIа [illegible] йоагIаргья кердача пятилетке. ХIанз КПСС XXIV-ча съезда яха йоаггIача тайпара накъаяхар дукхьа лелаеча яхьа юкъеяхай цехий, участкай, бригадай, сменай коллективаш. Кердача шера хьалхарча деношке а денз производственни гIулакхаш дика дIадоладаьд Уралерча автомобилаш ераша, толаме кхоачашъю заданеш, производство дегIакхувл, цун эффективность лакхъю.

1970-шера Уралавтозаводе болх бе йолаеннай автомобилашта стендови обкатка еш, уж механизированни хьисапе юлаши царна басар хьокхаши йола сдаточни цех.

СУРТА ТIА: сдаточни цехера уральски вездеходаш.

Б. Клипиницера сурт.
ТАСС фотохроника.

ЧИЛЛА БЕЧА НIАНИЙ СИНТЕТИЧЕСКИ «ЦIА»

Хьоасса автоматически хьабара маезза йола чилла бурилгаш яха аьнна лоархIаме решени яьй Армянски чилла боахача Iилматохкама станце болхлоша биологически Iилмай доктора, профессора Санатрука Саркисяна кулгалца. Iилмахой вIаштIехьдаьннад чилла хьабара дикагIа дола эшшача боараме чилла бурилг хулийташ дола хьалаш, малагIаш да ха.

Уж тохкамаш ларде а лаьца, чилла боахача станце специалисташа могаяьй синтетически материалех хьаьйча бурилга ший тайпара дика система. Цу бурилгашка чилла беча нIанашта вIаштIехьдаьхад даьри деча промышленноста эшшача тайпара йола стандартни бедал хьаергйолаш уж дегIаухаргдола хьалаш. Цу хаццa Iилмахоша теркам тIабахийтаб чIоагIа сакъердамеи лоархIамеи йолча биологически закономерноста цу тайпарча нIанех хьаяьннача тIехьено а иштта хьаю стандартни бурилгаш, нагахьа санна кхьметтел цкъарча юхьига уж кIезигагIа аьттув болча хьалашка нийсделча а.

Из ший тайпара оамал тIехьенга йоалийтаргйола молекулярни механизм лахара балхаш ду хIанз станце.

Дживан БАЛАГЕЗЯН,
АПН корреспондент.

КОЛХОЗАШТА ЛАЬРХIА САЙРИЙНАРА ПРОФИЛАКТОРЕШ

ХIара денна балхара баьнначул тIехьагIа колхозхошта мах боацаш дарбаш ду профилактореш хьайийллай Ростовски областа массехк боахаме. Цу тайпара дарбан учрежденеш я СССР дукхача областашкарча колхозашкеи совхозашкеи.

Сел дукха ха йоацаш цу тайпара профилакторий гучаьлар Ростовски областерча «Мир» яхача цхьан колхозе. Цу чу я физиотерапевтически процедурни кабинеташ. Массаж яра лаьрхIа цIа, дарбан гимнастика яра зал. Кабинеташка оггаь медицински оборудовани общественни боахама сресствай чотах ийцай.

Городера каст-каста йоагIа укхаза лакха квалифицированни специалистий медиций бригада. Цо осмотр ю, цамогаш бараш хьагучабоах, царна консультацеш ю, дарбан курс хьожаю. Даим моттигерча медицински персонало бIарглокхам тIалоаттабу колхозхошта.

Укх гаргарча хана Ростовски областе хьалъе лаьрхIад массехк йоккха, дика кийчъяь колхозий юкъара профилакторий.

Петр ЯЩЕНКО.
АПН.

ШУРА ДУКХАГIА ЙОАККХ

ЧIоагIа Iаткъар дIадаха шу Грозненски района № 2 йолча баьцадаарийн шурийн совхоза хьайбаш леладерашта.

Хьалхарча квартале доакъар кIезига хиларах вахха дуга ца дийккар хьайбашта, из бахьан долаш шура кIезигагIа яьккхар.

Йисача кхаь квартале доаркашеи хьайбаш леладерашеи хьинарца кходеш къахьийгача а вIаштIехьдаланзар шера план 97 процент мара кхоачашъе. Цхьабакъда, паччахьалкхенга дулх дохкара план тIехкхоачашъяро дукха нийрча далийтацар гIулакхаш.

ИйслагIча пятилетка хьалхарча шера социалистически декхараш тIаэцаш шоай балхацара кхоачамбоацараш дIадаха а. хьайбай продукташ яхара планаши декхараши тешшаме кхоачашде а лаьрхIар совхоза хьайбаш леладераша.

Карарча пятилетка хьалхарча шера шура яккхара заданеш хIара дейна тешшаме кхоачашъеп паччахьалкхенга йохкача шурий дикал лакха хилийтеи лаьрхIад. Дика да дIадахача шера 100 бетта етт тIакхийтта хилар а. ХIанз детташ доахана цхьайтта Iул да боахаме. Цу Iулашца 1100 етт ба.

Укх шера январь бетта шура яккхара итогаш яьй. Соахк цу юкъа яьккхачул шозза дукхагIа яьккхай шура. ПланагIа 126 тонн йоккха езача Даьхенга ехка шура 158 тонн я. ХIаьта шурий дикал лакха хилар бахьан долаш дIалаьрхIар 163 тонн я. Цул совгIа плана маьхал совгIа кхы 80 сом ахьа деннад совхоза.

Февраль бетта хьалхарча декадах хIара кхоабача Iаттагара яьккхача шурий боарам 6 килограммага дIаккхьачаб. 15 марте квартала план кхоачашъергья аьнна социалистически декхараш тIаийцадар ферма къахьегамхоша. — ХIанз шоай торонех кхы а дукхагIа пайда а ийца шура йохкара хьалхарча квартала план 13 марте кхоачашъеи съезд хьаелла ди тIакхачалехьа планал совгIа 100 тонн шура ялеи лаьрхIад тха хьайбаш леладераша, — йоах совхоза директора нов. Тоцкег.

Январеи февралеи итт дийнахьшурий заводе 210 тонн шура дIаеннай, е соахк кхаь бетта еннар миссел.

Совхоза кхоалагIча бригада балхага хьежача тхо тийшар хьайбаш леладераша шоаш тIаийпа декхараш шеко йоацаш кхоачашдергхиларах. Бригадира Дадаев Жамалдас дувц: «Тха бригаде 433 етт ба Январе паччахьалкхенга 73 тонн шура ехкай оаха план 58 тонн мара йоацача. хIаьта хIара Iаттагара бетта яьккха шура 170 килограмм, е планал 65 килограмм дукхагIа я. Доаркаша Дадаева Одис, Хаджиева Сайдата шоаш кхоабача хIара Iаттагара 210 килограмм шура яьккхай. Кхы а дукхагIа—хIара Iаттагара 217 килограмм яьккхай цар наьшае Альтамирова Алпатус. Юкъера дIалаьрхIача хIара кхоабача Iаттагара дийнахь йоаккха шура ялх килограммага дIакхоач. Кхабарга хьежжа да деттача доахан маша. Хьалуча шурийга хьежжа лу хьайбашта доакъар ДукхагIа игуа лучарна—дукхагIа. Юкъера дIалаьрхIача цхьан Iатта кхоач: 3 килограмм йол, 15 килограмм силос. 6 килограммага кхаччалца ча. 3 килограмм концентрированни доакъар, 35—40 килограммал мелбаь бола барда.

Доахан латта моттигаш цIенеийайхен я. Фермера доахан детта пи установка деррига доахан деттара тоъ. Шоашта деззача боарамах хIара Iатта хьалхашка латтача автопоилкаш чура мел хьайбаша хий.

Паччахьалкхенга хьалхарча квартале дулх дохкара план а тIехкхоачашъяьй совхоза. План 20 тонн йолча дIаденна дулх 27 тонн я. Из толам баккха вIаштIехьдаьннад хьайбаш чуоттадаь дорстадарах. ХIанз а иштта чуоттаяь кхоабаш 200 сиргIа я совхоза. Шеко йоацаш кхоачашдергда совхоза хьайбаш леладераша шоаш денна дош.

П. НОВАКОВ.

IИЛМАХО БУРУВДЕТТАРАШ БОЛЧА

Укх деношка Карабулакски бурув деттача балхий управлене собрани хилар. Технически Iилмай кандидата цIи яккхара къамаьл дир цига Грозненски мехкдаьтта института бурув тохара кафедра вокккхагIволча преподавателя Е. Г. Лозгачева. Цун диссертаце тема «Нохч - ГIалгIайчев мехкдаьтта доаллача моттигашкара карбонатни породаш йохара процесса забойни хьалаша ю влияни тахкар» яр. Нов. Лозгачева доклада бурувдеттарий теркам тIаьзар. Диссертаце тIа дикка моттиг дIалоац Сунженски мехкдаьтта лехараша баьча балхах йолча материалашта аьча анализо тохкамо. Собране къамаьлаш даьча производственно - технически отдела начальника Ю. Г. Белова, технологически группа начальника Н. Г. Куляевцева, керттерча инженера Ю. Г. Косяка мехкдаьтта доалла моттигаш тахкара эффективность лакхъярга из тема актуальни хилар белгал а доаккхаш диссертацена защита е могалир.

А. БАКАЛЮК.

КХОЙТТЛАГIА ДОЛА АЛАПИ

Дуккхача шерашка хьинаре къахьегарах «Грознефть» объединене автотранспортни контора болхлошта, инженерно-технически болхлошта премена лаьрхIа кхойттлагIа алапи тела доладаьд. Хьинаре къа а хьегаш къахьегамеи производственнии дисциплина телха ца еча болхлошта луш да из алапи. КхойттлагIа дола алапи хьожадаьд 615 болхлочоа.

ДУКХАГIА ПАЙДА ЭЦА ТОРОНЕХ

КОЛХОЗИЙ ОТЧЕТНО-ХОРЖАМИЙ СОБРАНЕРА

ДIадахача 1970 шера карагIдаьннарий итогаш е а 1971 шера де дезараш дувца а вIашагIкхийтар Шелковской района «Красный пахарь» колхоза къахьегамхой.

Корта болаш гIулакх долчча тайпара дувцаш дар даь къамаьлаш Ше доклад еш колхоза председателя нов. А. В. Билетова дийцар боахама къахьегамхошта дIаяхача пятилеткахь карагIдаьнарех лаьца. Кхаь лелаllевашеи фермай болхлошеи дика къахьийга хилар белгалдаьккхар цо. ДIадахача пхе шера 1961—1965 шерашца нийсдича 42,8 процент дукхагIа даьккхаь ялат. ДегIаденад кхьдола ялаташ кхелар гIулакх а, хIаьта из бахьан долаш пхе шера паччахьалкхенга ялаташ дохкара планаш тIехкхоачашъе торо а хилар. Иштта пятилеткахь паччахьалкхенга ялат дохкара план 178 процент кхоачашъяьй, комсаш 370 процент ехкай, шура — 112 процент, дулх — 107 процент, фуаш — 118 процент, тха дохкара план 111 процент кхоачашъяьй.

Парте XXIII съезда цул тIехьагIа хиннача Пленумий решенеш вахара юкъекхахьарах, паччахьалкхенга йохкача юртбоахама продуктай мах лакхбарах дикка беркат даьлар колхоза лакхъелар боахама экономика. ДIадахача пхе шера колхоза керттера фондаш 2,4 миллионагара 4 миллионага кхаччалца дегIаяьхкар е дукха хIама ца эшшаш шозза дукхагIа. Боахама пхе шера хиннацIена пайда 1961—1965 шерашца нийсбича шозза дукхагIа ба. Толамца кхоачашъяьй КПСС XXIII съезда балха овсарлех йола директиваш а 1965 шера колхозе болх беча цхьан къахьегамхочо 1678 сома маьха продукци кийчъеш хиннача дIадахача шера кийчъяь продукци 2791 сома маьха я, е 66 процент дукхагIа. Дикка тоаденнад цу юкъа колхозхой вахар а.

Во чакхдаккханзар боахама коллективо 1970 шу а. Деррига юртбоахама продукташ кийчъяреи уж паччахьалкхенга йохкареи планаш тIехкхоачашйир. Шера баь пайда 1165 эзар сом да. Екъаш йоацача фонде 945 эзар сом е продукци йохкарах деррига шоашта хьахинначох 29,7 процент ІотIадилла лаьрхIар колхозхоша, планагIа лаьрхIачул 138 эзар сом дукхагIа да из. КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмос йххача тайпара цу района «Коминтерн» колхоза опытах пайда а эцаш мероприятеш кхоачашъярах административно - кулгалхой аппарат дикка кIезигъяьй. Керттерча хьокхамий заданеши тIаийца декхараши кхоачашдарах планагIа лаьрхIачул шозза лакхъеннай боахама рентабельность, 52,1 процентага дIакхаьчай из. Колхоза уж толамаш доахача лоархIаме дакъа лаьцар № 2 йолча тракторно-кхаш леладерий бригада коллективо. План 23,1 йолча 960 гектар йолча участка хIара гектара тIара 25,3 центнер ялатий хьувкъам чуийцар цар. Комсаш лелаеча № 1 йолча бригада 44 гектарах хIаране гIара план 90 центнер йолча 115,9 центнер комсаш гулйир. Иштта дика толамаш даьхар колхоза хьайбаш леладераша а. Масала, же-товарни № 1 йолча ферма коллективо тха даккхара план 106 процент кхоачашйир. ХIара устагIанна гIера даьккха тха юкъера лаьрхIача 5,37 килограммага дIакхаьчар, план — 5 килограмм. Доаркаша М. Коккозоваси Г. Нагумановаси хIара кхоабача Iаттагара хьалхарчо 3318 килограмми шоллагIчо 3477 килограмми шура яьккхар. Иштта шура иккхара заданеш тIехкхоачашйир колхоза кхы дуккхача доаркаша.

КарагIдаьннарех дийца Iанзар собране дакъа лоацаш хиннараш. Докладчика а, кхьчар а долчча тайпара дийцар кхоачамбоацарех, хIанзалца пайда ца ийцача торонех лаьца. Бакъдар аьлча, хIанз а ала йиш йолаш а дац «Красный пахарь» колхоза кхаш лелаечареи хьайбаш лелаечареи балхий культура лакхача боарамга дIакхаьчай. кхаш тIара хьувкъами хьайбай продукташи дукхагIа яхара мел йолча торонех бизза пайда ийцаб, аьнна. Из иштта хилар къаьгга хьахьокх укх масалаша. Колхоза даьккхача дерригача ялаташта юкъе дуга дIалоацар 22 процент мара яц, хIаьта из дикагIа хьувкъалара тоъал теркам тIабахийтац, цудухьа дуга хьувкъам лоха ба: 27 центнергара 36 центнерга мара кхачац хIара гектара тIара чуэца дуга. Кхы а вогIа хьувкъ боахама кхашка хьажкIаш, гектара тIара чуэца хьувкъам 21 центнергара 32 центнерга мара кхачац. Лоха ба бахчевой культурай хьувкъам а.

Доахан дебадара темпаш а лоха я. ДIаяха пятилетка 1961—1965 шерашца нийсдича цхьан шера яьккхача шурий боарам 4,1 процент мара лакхбеннабац, цунца яхь лелаеча «Коминтерн» колхозе шура яккхара боарам 50,2 процент лакхбеннача метте. «Коминтерн» колхозе дIаяха пятилетка йолалуш кIезига шура йоаккхаш хиннай-те, аьнна хетадала тарлу. Из иштта дац. Хьалха дIаяхача пятилеткахь «Красный пахарь» колхозе яьккха шура 4,7 эзар тонн я, хIаьта «Коминтерн» колхозе яьккхар — 4,6 тонн. Бахьан яр да: шура яккхара боарам тIехьтIехьа лакх а беш 1966 шера цхьоалагIча январе 371 етт хиннача 1971 шера цхьоалагIча январе 700 дIакхоачадаьд «Коминтерн» колхозе доахан, е 89 процент. ХIаьта «Красный пахарь» колхозе цу юкъа тIакхийтта етт 149 мара бац, е 46 процент. Цудухьа «Коминтерн» колхозечул дуккха лохагIа ба «Красный пахарь» колхоза шура яккхара боарам.

Дукха къахьега дезаргда колхоза къахьегамхой «Коминтерн» колхоза жа Iуй бригадашка санна тха даккхара, хIара 100 жийна тIехьа Iоахарий кхелара. Белгал ца даьхача даргдац цар хьокхамаш. ДIадахача шера «Коминтерн» колхоза хIара устагIанни гIера 6,6 килограмм тха даьккхар, «Красный пахарь» колхозе — 5,1 килограмм. 100 жийна тIехьа «Коминтерна» жа леладераша 118 Iахар кхебир, «Красный пахарь»— 77. Тха даккхара рентабельность коминтерновций 126 процент я, «Красный пахарь» колхоза — 88 процент, хIаьта устагIан дулх даккхара рентабельность а 30 процент лохагIа я «Красный пахарь» колхозе.

Цу масалаша хьахьокх коминтерновцашкара хьокхам эца мегаргхилар.

Хьалха латтача коллективай опыт шоай боахама, бригадай, фермай балха юкъе кхахьар — юртбоахама производства дегIайоалаяра Iалаьмате лоархIамеи дукхагIа пайда эца безаши гIулакх да. Парте райкома, райисполкома дукхагIа теркам тIабахийта беза цу деша. хIана аьлча «Коминтерн» колхоза жа леладерий дараш санна дап района дерригача боахамий хьокхамаш.

ДIадахача шера итогаш яьчултIехьагIа 1971 шера боахама экономика дегIайоалаяра де лерхIараш белгалдир «Красный пахарь» колхоза къахьегамхоша. Производствана ювзаенна йоаца расходаш кIезигъяра административно-кулгалхой аппарати гIулакхерча наьха персонали 70 саг кIезигвар чотах 84 эзар сом кходе соцадир собране. ХIара гектара тIара 26,4 центнер ялат, 100 центнер комсаш яха, кхоабача Iаттагара 300 килограмм шура яккха, устагIан тIера 6 килограмм тха даккха лаьрхIад.

Белгалдаккха безам ба са боахама кулгалхошеи партийни организацешеи отчетни собрани кийчъеш дувлийта гIалаташ. Колхоза правлене отчет хьалххе а колхозхой собранешка, бригадашка фермашка йиша а йийша, дIа а ца йовзийташ, колхоза членаех пхелагIа дакъа мара боацача уполномоченний собране ювца оттаяь хиннай. Отчетни доклад боахама ерригача участкашкарча къахьегамхошта дIайовзийта яларе цар дукха маьхе предложенеш ергьяр шоай балхах лаьца. БоаггIача тайпара тIахьожам лоаттабаьбац цу балха райисполкома. Дикача толамашца чакхъяьккхай колхоза бархIлагIа пятилетка, иштта отчетни шу а. Отчетни шера боахама финансовй гIулакхаш мишта лийнад, хIанзчул тIехьагIа колхоза производство дегIа мишта йоагIаргья, иштта кхьдола дешаш колхозхошта къаьгга хьахьокхаргдола таблицаш, диограммаш, графикаш, иштта кхьйола гойтара пособеш кийчъе езар собрани хилалехь. Дукха дIайха дешаш яьхар производстве хьалха латтараштa. Дика дар, нагахь санна, цу маякий портретех галлерея кийчъяь яларе. Амма, халахете а опыт дIайовзийтара цу тайпарча формах пайда ийцабац колхозе. Шоаш отчетни отчетно-хоржамийн собранешта кийчлуча хана уж кхоачамбоацараш нийс ца далийта хьажа еза. собранеш хIанз а ца хиннача, боахамий партийни организацеш.

К. САВЕЛЬЕВА,
КПСС Нохч-ГIалгIай обкома юртбоахама отдела заведующе заместитель.

КЪОНАХЧАЛА ГIУЛАКХАШ

Вай республикера комсомольцаши кагирхойи чIоагIгIа хьинар айденна накъаболх КПСС XXIV-ча съезда. Ерригсоюзни къахьегама вахте эттаб кагий нахи мехкарийи, къахьегама совгIаташ кийчду цар съезда, парте съездал хьалхарча хIара денах хьинареча къахьегамеи тIехдикача дешареи ди де гIерт уж.

Тахан парте съезда сийна Ерригсоюзни къахьегама вахте эттаб Нохч-ГIалгIайчен 45 эзар кагий нахи мехкарийи. царех 4 эзар гарггача саго соахк денз кердача пятилетка чотах болх бу. 9 эзар саго шишша, кхоккха, кхы дуккагIа а профессеш Iомаяьй.

БIаьш болча къонача болхлоша бокъо яьккхай тIахьожам боацаш продукци дIатола. 30 эзар совгIча къонача къахьегамхочо къовсам лоаттабу «коммунистически къахьегама ударник» яха цIи яккхара. хIаьта 10 эзар совгIча эIамигача сагон йоIон хIанзле а яьккхай из сий дола цIи.

Хьинар айденна кахьег Грозненски химкомбината комсомольцашен кагирхошен. Цар белгалагIа йола оагIош я патриотизм, къахьегам дукхабезар, новаторство, массаза а коллектива хьалхарча мугIарашка хила гIертар. Химкомбината ВЛКСМ комитето къоначча болхлошта новкъостал ду керда професси, лакха говзал Iомаяра. Алхха цхьан 1970 шера хIара шоллагIа волча комсомольцо йистеяьккхай къахьегама хьалха латтача метода школа, комбината хIара кхоалагIа волча къонача болхлочо хьинаре дакъа лоац «КПСС XXIV-ча съезда — къоначар говзали хьинари» яхача технически творчестваго хьажаре.

Сакъердаме хIамаш дукха да г. Назранерча Ахриев ГIапура цIерагIча «Электроинструмент» завода, «Старогрознефть» НГДУ, Гудермесски районерча «Кавказ» колхоза, «Малгобекнефть» НГДУ, дукххача кхыча комсомольски организацей балха тIа. ХIара денна лакхагIа айлу комсомольски организацей хьинар, тIа-тIа чIоагIагIа дакъа лоац цар боахами культуреи дегIаккхувлача.

Республикерча комсомольски организацеша цхьадола толамаш даьхад комсомольцийи кагирхойи политически дешар тоадеча. Областной комсомольски организаце болх беш 355 кружоки семинари я, деша вагIаш 14 эзар совгIа саг а волаш. Пропагандистех 77,5 процент парте мугIарашка ва чулоацам дика болаш хул кружокашка еш йола занятеш. шоаш цига Iомадаьр дешархоша практике юкъеккухьаргдола гIулакх вIаштIехьдоах.

Комсомольцийи кагирхойи политически дешара гIулакх дикагIа латт Сунженски, Ведана, Старопромысловски районашка. Цига боагIача тайпара тIахьожам лоаттабу комсомольски кружокий балха, эшшаш дола практически новкъостал ду пропагандисташта, цIенхаштта уйла тIайохийт цар дешара.

ВЛКСМ XVI-ча съезда решенеш кхоачаш а еш, республика комсомольски организацеша дикка товбаьб тIема-патриотически болх, пайданечен сакъердамечен тIема-патриотическа мероприятей бIарчча система кийчъен чIоагIъен яьннай уж.

Царна юкъе къаьстта моттиг дIалоац советски халкъа революцонни, тIема, къахьегама сийлен моттигашка гIолла еча Ерригсоюзни поход.

Кагирхой советски халкъа революционни, тIема, къахьегама традицешца хьалкхебара, СССР Геройшцарча Низий мугIарашка гIулакх де кагирхой кийчбара йоккха опыт Iояьй город Грозне дуккхача школайи профтехобразоване училищайи, Сунженски района XIX-ча партсъезда цIерагIча колхоза, «Красный молот» завода, химкомбината, Гудермесски района «40 лет Октября» яхача колхоза, МалгIабика района Вознесенски юкъерча школа, кхыча юххьанцарча комсомольски организацешка.

Цу организацей тIема - патриотически балхаца дика дар фудаьлча, из да, кагийча нахен мехкарашен Даьхе лораяра даькъера шоай граждански декхар кхета а деш, кагирхоша советски халкъа революционни, тIема. къахьегама традицеш цхьан боарамагIа Iомаелга цар вIаштIехьаьккха хилар. Дукха ха йоацаш ВЛКСМ областной комитето анкетни опрос яьй допризывникашта юкъе: «Миштa лоархI Iа Советски Эскара мугIарашка гIулакх делга?» яхача деша хьакъе. Цхьанне санна массане а цхьатарра белгалъяьккхар кагирхоша шоай позици — «Из са декхар да», «Беррига сай низ дIа бала кийча ва со бокъонца вола вай Даьхе лораер хилара?»

Даим советски халкъа, Коммунистически партена мутIахьа хургболча, социалистически Даьхе, социализма мехкаш цукхадезаргдолча уйланца хьалкхебе беза ВЛКСМ комитеташа, юххьанцарча комсомольски организацеша кагирхой. Цу балха ларде йиж еза коммунизма идеяшта, советски халкъа карагIдаьннача исторически хIамашта, капитализмана гарга социализма йоккхийча совлеташта еш йола пропаганда.

Дуккхача кхыча комсомольски организацей тIема патриотически балха тIа белгалагIа йола цхьаькха маьхереи лоархIамереи оагIув я кагирхошта тIема-патриотически кхетам лулга Советски Эскара мугIарашка гIулакх де уж кийчбара практикаца цар дика тадеш хилар.

Октябрьска района № 46 йолча школа, Грозненски района Победински юкъерча школа, Старопромысловски района «Электроприбор», Шаьла района «Пищемаш» яхача заводий, дуккхача кхыча комсомольски организацей балха опыта яьча анализо тешал ду, балха цу тайпарча практика Советски Эскарапа кагирхой безам совбаккхара. Даьхенна хьалхашкара шоай тIема декхар дизза кхоачашде уйла йолаш уж хьалкхебара доккха новкъостал деш хилар.

ВЛКСМ райкомаша, горкомаша ДОСААФ организацешца, физкультуран спортен комитеташца цхьана хоадамболлаш дола гIулакхаш чакхдаха деза оборонно-массовни спортивни балха база дIахо чIоагIъяра, спортивно-технически гIирсаш, стрелкови тираш яхкара гIулакхя инициатораш а хинна дIаотта еза уж.

Юххьанцарча комсомольски организацей бехктокхамегIарча декхарех цаI, хIара денна кхоачашданза даргдоаца гIулакх да «Массава а тIема гIулакх де декхарийла хиларах» дола СССР Закон кхоачашдеча хьинаре дакъа лацар, кагирхой идейно дог тийша, политически хьинар долаш, массадолча хIаманна хьокхаме хургболаш, тIема кийчо яра хьалхара хIаранена бехктокхам хетаргболаш хьалкхебар.

ХIара юххьанцарча комсомольски организаце саготагIа дола гIулакх хила деза тIема сийлен моттигашка гIолла походаш елга, музеяши уголокаши, вIашагIъеххилга, граждански Дай-мехкен тIемий инвалидашта, байнача тIемахой дезалашта шефство лелаелга, тIема хьисапера яхьаши ловзараши делга, тIема темашта хетаяь читательски конференцеш, беседаш елга, лекцеш ешилга, спортивни оборонни балха хьажаре дизза дакъа лоацилга, эскаре гIулакх дара массе оагIорахьара кийчо елга, тIема-патриотически балха дуккха кхыйола формаш чакхйоахилга.

Вай республикерча комсомольцашен кагирхошен шоай деррига низаш дIател съезда сийна тIаийна декхараш ханал хьалха кхоачашдара гIулакха, уж кийча ба къахьегачен дешачен керда толамаш а даьха КПСС съезда накъабаха, хьамсарча Коммунистически партена шоай са ца кхоадеш гIулакх де.

О. МЯКИЕВ,
ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома секретарь.

Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене СМУ-4 бригадашта юкъе эггара дикагIа лоархIачарех я коммунист Ш. Хаджиев керте латта комплексни бригада. Соахк цу бригада дакъа а лоацаш хьалдир диъ наха чубаха цIенош. Цу шера деррига хьалдаь цIенош 367 квартира хулаш дар. Пхе шера план бригада 3,5 шера кхоачашйир. Уж толамаш кхы а лакхдеш къахьег укх шера бригада гIишлошъераша. Январь бетта план 161 процент кхоачашъяьй цар. Цун балхан да бригаде къахьегаш болча эрсий, нохчий, гIалгIай украинций къамех болча наха цхьа дезал санна барттайна къахьегар. ХIанз бригада Грозне хьалдеш латт Драматически театр. КПСС XXIV ча съезда сийна цхьоалагIча квартале цига ше де деза керттера балхаш чакхдаха лаьрхIад бригадас. Уж толамца кхоачашдара хIара сменах нормаш 165—170 процент кхоачашъеш хьинаре къахьег Шалякин Владимира, Пауков Михаила, Герасимов Виктора, кхычар.

СУРТА ТIА: шоай декхарех лаьца беседа еш ба М. Пауков, В. Шалякин, В. Герасимов.

И. Плиева сурт.

ТIЕХЬАЛЕН ГIИРСАШ ХЬАЛДЕРГДА

ТолашагIа йола методаш балха юкъе йоалаяран процессашта механизаци яран чIоагIа теркам тIабохийт № 9 йолча гIишлон-монтажни управлене. Укх шера лоархIаме объекташ хьалъеча 6 миллион сомах пайда эца безаш я из управлени. Цар керттера заказчикаш Грозненски химкомбинат, А. Шерипова цIерагIара Нефтемасловавод, кхыяраш я. Доккхи дукха къахьегам дIалоацаргболаши балхаш да уж. Уж дулургда, нагахьа санна болх лерттIа вIаштIехьбоаккхе, материально - технически ресурсех пайда ийбелга тоадой.

Къаьстта теркам тIабахийта беза процессашта механизаци яра. Атта гIулакх дац цIеп шаьра тхов тилла. Битумни мастика кийч а баь бIайха болаш тховна тIа а баьккха боаржабе (шаьра Iобилла) хала да. ХьалхагIа дуккагIдолча даькъе кулгашца беш хинна из болх хIанз механизированни хьисапе бу. Насосаца битум проводашка гIолла тховна тIа боаккх Мастика. Из агрегат балха юкъейоалаяро стропальщикаши подъемникаши мукъа а йоалийташ гIишлошъерий къахьегама хьалаш дика тоадаьд.

ХIанзалца лаьтта тоIадара, сангараши ораши цIендара, наькъашта кIала гIолла турбаш Iоаехкара балхаш кулгашца дора. Нохч-ГIалгIай гIишлон управлене керттерча механика нов. Мирзоянца кулгал а деш рационализатораша виброплита вIашагIъеллар. ХIанз, миччахьа а лаьтта тоIадара болх механизированни хьисапе бу. ХIаьта экскаваторо яьха сангараши ораши ковшах дIахеттача кIалтIалелхача когаца цIенду. Из кердадар балха юкъедоаладарах массехк саг мукъа а воалаш 4 эзар сом совгIа пайда хиннаб.

Дукха ха яц штукатурни балхаш деча затирочни машинаш юкъейоалаяь. Цо дIабода мах дикка лох а беш 25 процент лакхъяьй къахьегама овсарле.

Технически прогресс дегIаккхувлача дика гIулакхаш карагIдувл рационализатораштеи новатораштеи. Духхьал соахк кердадараш балха юкъекхувларах производствана хинна пайда 65 эзар сом да.

Укх шера химикашта массехк производственни корпус хьалъезаш ба управлене гIишлошъераш. Дукха къахьийга хьалъезаш я нефтемаслозаводо дIаухийта хиш цIендара йола канализаци. Цул совгIа «СевКавНИИ» дизза вIаштIаръяь лабораторни корпус, химикаштен мехкдаьтта чакхдоахарашта 297 квартира лаьрхIа Черноречьеи Октябрьски районен кхоъ цIа, Курчалой 636 моттиг йола школа, кхыйола объекташ хьалъезаш я. КПСС XXIV съезда сийна къахьегама вахте этта къахьегача гIишлошъераша толамца кхоачашъяьй январь бетта план. Иштта дика толамаш доах феврале а. Социалистически яхье хьалхарча мугIарашка латт Н. Кравцова, М. Возненкос, кхычар кулгалду плотникийи штукатурийи бригадаш. Производства къайлагIа латта резерваш гуча а йоахаш боагIаш бола пайда ийбу цар. ТIаккха цунга хьежжа овсарегIа хул къахьегам.

М. ГОЛДИНБЕРГ,
пенсионер.

СПОРТ

ЛИДЕРАШ БЕЛГАЛБАЬННАБ

Кхалнаха юкъе шахматах ловзаш Россе хьалхара моттиг яккхара XXIII-гIча яхьий 8-гIа тур чакхъяьннай.

Хьалха дIаяхача турашка дика ловзарца белгальяьннай москвичка Т. Долгова, спорта мастер Сочера О. Педько, Волгоградера Е. Магид, грозненкаш Л. Шматова, Т. Монакова.

8-ча туре москвичка Т. Долгова вай грозненкаца Т. Монаковайца лайзар. Парти юкъекхаьчача гIолла Монакова эшайир цо. Волгоградера Е. Магид цхьа пешка сов йолаш Сочерча О. Педькоца лайзар. Майра ловзаш йола спорта мастер цхьаккха кот ца воалаш парти чакхъяккха раьза хилар.

Курскера спорта мастер Л. Шадура Архангельскерча шахматисткаца Г. Малыгинца ловзаш чIоагIа котъяла ловш яр, очкош эшар цунна. Говза ловзаеннача по шин пешка дIаяккхийтар, цхьабакъда, цо хьал тоадaнзар. Малыгинайга сов цхьа пешка а йолаш дIахо ловзаргболаш тIехьаьккхар из парти. ДIахо ловзаяьча парте цхьаккхе котъяланзар.

Грознера шахматистка Л. Шматова дика лайзар Тулерча Т. Чичкинайца. Пешкашца майра атака йир цо. ДIахо кхаь пешках говр дIаелар. Из парти дIахо ловзаеш шин пешка Шматовайга сов а йолаш чакхдаьлар ловзар. Арбитражни комиссе котъяьннарг лаьрхIар Шматова Лида. ХIанз 5 очко я цун, цхьабакъда, финала юкъе яха цун аьттув боале тамаш я.

8 тур чакхъяьнначул тIехьагIа хьалха я 7 очко йола финале яха бокъо яьккха Т. Долгова, 6 очко йола О. Педько. Е. Магидаи Орджоникидзерча Медведевайи 5,5 очко я. ВорхI шахматистка я пхиппха очко йолаш, царца я грозненкаш Л. Шматова, Т. Монакова. ХIаьта финала юкъе-м хьалхара моттигаш яьха 4 шахматистка мара гIоргъяц. ТIехьара цхьа тур йисай хIанз ловза.

В. ЛАНСКОЙ.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеч Грозней морхаш а йолаш, лоадамa йоачан а йоацаш, ди делкъийга кхачалехьа цхьаццайолча моттигашка дохк а доаллаш, малхбоалехьара гIийло, гIаьххьача боарамга кхоачаш мух а хьеккхаш ха хила а фегара температура республике гIолла 1—6, Грозне 3—5 градус йIовхал йолаш хила а тарлу. дIахорча шин дени шин буси морхаш а йолаш, юкъ-юкъе екха а екхаш, наг-нагахь лаьгIо йоачан а йолаш, 24 феврале цхьаццайолча моттигашка дохк а доаллаш, кIезиг-дукха ша а билла, хьаьда лостам боацаш гIийло, гIаьххьача боарамга кхоачаш мух а хьеккхаш ха хила а фегара температура бийсашка 2—7 градус шелал йолаш, деношка 1 градус, шелалгара 4 градус йIовхалга кхоачаш хила а тарлу.

Метеостанци.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

СОЛСБЕРЕРА ЮВЪЕТТАЧА МОЗИЙ БIИ

Къулбехьен Родезе столицерча — Солсберерча, родезийски къайлагIарча полице лораеш йолча башхача отеле укх кIирагIа къайлагIа вIашагIкхийтар «шайтIай цхьоагIо» оалаш йолча юкъе дакъа лоацача кхаь мехка — ЮАР-а, Къулбехьен Родезе, Португале — разведкайи контрразведкайи кулгалхой. Преторера родезийски столице кхаьчай ше йоккха еце а. боккхий викалаш юкъе болаш йола къулбехьен родезийски паччахьалкхен кхерамзлен бюро шеф Хендрик Ван дер Берг керте латта делегаци. Лиссабоно цига вахийтав генеральни директор Аугусто Паиш де Алмейда Э. Силву а хIаьта иштта Анголерчеи Мозамбикерчеи португальски охранка кулгалхой а. БоагI-боагIаш бола викалаш бахийтабар фусамдаьша а — родезийски расисташа. Малхбузехьарча кепайоазоно хоам бу, из тоаба вIашагIтохача юкъарчал лоацаш родезийски расистий корта ше Ян Смит хиннав яхаш.

Хургда аьнна хийттача тайпара, «Плащеи шалтаи рыцарий» переговораш IалаьматechIоагIа къайлайихьа хиннай. Аьлча кхоачам ба. ЮАР-ереи Португалереи «хьаьший» совещане хинналга уж Солсберера дIэбахале хьалхагIа мара прессана хайна ца хилар. Кепайоазон викалий тIакхе вIаштIехьдаьннача кIезанга мара йоацача сведенешка хьежача, совещане даь къамаьл ЮАР-а, Къулбехьен Родезе, Португале разведкашеи охранкаи «цхьана чакхдоахача гIулакхашта координаци» ярах хиннад.

Дуккхача хIамаша хьахьокх, «шайтIай цхьоагIо» а яь вIашагIкхийттача расистски паччахьалкхенаша юххьанна денз Африке бахача наха духьала шоаш лоаттабеча къовсаме цу карательни диверсионни службаех тIа-тIа дукхагIа дегаидло еш хилар. Масала, вIалла дукха ха а йоацаш къулбехьеначафрикански парламенто кхы тIа а дукха ахча дIахийцад «Къулбехьеначафрикански ЦРУ» оалаш йола паччахьалкхен кхерамален бюро шерьяра. Белгалдоалаш хIама да цу бюро кулгалхочун поста хьожаваьр шийна хана гитлеровски нацисташца айхха цхьана гIулакхаш лелалеш хинна инарал Ван дер Берг хилар.

Континента къулбехьенерча къонача африкански паччахьалкхенаштеи кортамукъален боламаштеи духьала лоаттабеча къайлагIарчеи бIехачеи тIем тIа расисташ цхьанна хIамах къехкаш бац. Африкана дицденнадап португальски кхерамален служба аккагIча тайпара низаш а даь ший паргIато бахьан долаш мозамбикски халкъо лоаттабеча къовсама кулгалхо доктор Эдуардо Мандлане вийнав. Преторерча, Солсберерча, Лиссабонерча нах боабе дуоттабьрийи къайлагIарча агентийи царагIа кIезига байнабац кхыбола африкански патриоташ. Бокъонца ше ма дарра хьагачадьаьккхад расистски паччахьалкхений къайлагIара службаш Гвинеяна духьаларча империалистически агрессеца. Сьерра Леона правительствана духьала вIашагIбеллача тийшача балха юкъе, дуккхача кхыча африкански мехкий реакционни паччахьалкхен переворотош еча айхха дакъа лоацаш хинна хилар.

Прогрессивни африкански общественноста шеко яц, Солсбере хиннача совещане пларашка керда бIеха провокацеш хинна хиларах. Цудухьа тIатIа чIоагIагIа фе хила лаьрхIад цо хоадамболлаш уж юкъагIъяхар духьа.

ИТАЛИ: «ФАШИЗМ ЧАКХЪЯРГЬЯЦ!»

«Фашизм чакхъяргьяц!» яхаш лозунг а долаш Итале дIахо а низ бола халкъа манифестацеш хул. 16 феврале Неаполе дуккха эзараш болча къахьегамхоша дакъа а лоацаш демонстраци хиннай. ЙоккхагIйолча кхаь профсоюзни объединене баьча тIахьехаматIа города промышленни предприятешка цхьан сахьата массане юкъара забастовка кхайкаьй. Дуккхача наьха антифашистски выступленеш хул Риме, Милане, Торонто, кхыча городашка.

Иштта да Итальянски компартена духьала, мехкарча кхыча демократически низашта духьала неофашисташа эхь доадаь лелаеча гIулакхашта итальянски къахьегамхоша луш дола жоп. Неофашисташ тIа-тIа чIоагIагIа хьаьрбувл гуччахьа шоай бIеха гIулакхаш чакх а доахаш: цар цIераш етт, бомбаш чукхувс, герзаш детт. Городе Катандзаро фашисташа цхьа болхло вийнав. 12 сага човнаш яьй.

Сенца кхетаде дезаш да Итале Муссолинe никъ лелабераш сел чIоагIа хьаьрбовлар? Итальянски компарте политбюрос ший заявлене тIа йоах. «фашистски бандай букъа тIехьашка а этта шоай гIулакхаш чакхдоахаш я тIагIертта къовсам лоаттабеши цIий Iоухийташи Итале болхлой классови халкъон яьха паргIатонаши демократически бокъонаши дIаяхар духьа мохк кегара юкъебахьа гIерташ йола провокационни группаш».

Итале политически дегIаухилга аьттеха лестаде гIертача эггара реакционнегIа долча гIозарашта мехка доале латтача гIозарий оагIонгахьара беш бехк ца хиларал совгIа, уж кхыметтел хьал а лоаттаду. Итале конституце фашистски партии фашистски пропагандеи юхаоттаелга дийхка дале а, мехка гуччахьа йолаш я «Итальянское социальное движение» яха неофашистски парти. Цул совгIа дуккха кхыйола гуччахьара фашистски организацеш я Итале.

Итальянски общественноста гIозарашка йIаьххача хана башха лоархIам беш бацар неофашистий оагIонгахьарча кхерамий. Белггала аьлча, Итале фашизм юхаоттаюлургьяц аьнна хеташ дар, дуккхача наха дакъа лоацаш неофашистски болам ца хиларах. Цхьабакъда, эггара тIехьарча событеша хьахьекхар, фашизм юхаоттае гIерташ йола низаш хIанз а мехка долаш хилар, болхлой болама духьаларча къовсаме фашистски головорезах реакце тIа-тIа чIоагIагIа доккхадеш хилар.

Укх деношка ерригача Итале хулаш йолча митингашеи демонстрацешеи, мехка бIарчча цаI йола къаман антифашистски комитет вIашагIйолларо хьахьокх, неофашизма кхерам итальянски демократаша ше ма барра кхетабаь, цунна духьала хьинаре къовсам лоаттабе лаьрхIа уж хилар.

ЛОНДОНА ТIЕМА ПРОГРАММА

Укх кIирагIа Лондоне хьаккхайкаьча кердача 1971—1972 финансови шера йолча, КIайча книжкана юкъе йоаллача тIема программа цхьаккха шеко хилийтац консервативни правительства шеррача империалистически уйлаш йолаш из хиларах. КIайча книжка авторо чIоагIа гIайтIа ю дIадахачун: Средиземни форда тIарен Гаргарча Малхбоаленереи, Персидски заливера а Къулба-Малхбоален Азера а Англе «тIема низ» цига лоаттабаь ца Iеш, кхы тIа чIоагIбе а дага ба уж.

Персидски залива эоне хIанз чуйнна Iарбий княжествашвIашагIъетташ я Великобританьи ше кулгал а деш мехкдаьтта лоалла моттигаш хьаелларга дIаяхийта шоай капиталаш лораяр духьа. Гаьнарча Малхбоалене къаьгга гучаювлаш латт премьер - министра Хита кхеллачун бокъонца йола белгалонаш — доал Англега а долаш Австрали, Нови Зеланди, Малайзи, Сингапур юкъе яха еаш йола пхе мехка керда тIема блок. КIайча книжка иштта тешал ду ЮАР-а расистски режимана телаш дола герз соцаде лаьрхIа Лондон ца хилара.

Иштта чIоагIача тIема гIулакхий маIан геттара дика кхетадеш да: документаш тIа «къаман хьашташ» аьнна цIи йолаш дола британски монополей хьашташ дунен тайп-тайпарча доакъошка лорадар. Уж бокъонца дола бахьанаш къайлалахьа а гIерташ, КIайча книжка автораша юха а кердайоах къаьнара мифаши хьадагалийца доацараши. КIайча книжка, белгалдоакх «Мернин стар» яхача английски коммунистий газета, юха а кхайкаю «шийлача тIема» оамалагIа ювцаш йола тIа-тIа чIоагIлуш латтача советски кхерама унзарленаш. хIаьта из сендухьа деш да аьлча, белгалдоакх газета, из ду маьршача ханара цхьаькха а эггара йоккхагIйола тIема бюджет бехказа яккхар духьа.

ТIема бюджет 265 миллион стерлингий фунта алсам а йоаккхаш, правительства планагIа цу цхьан ханна 217 миллион «кхоеш» лерхI, чуIе цIенош хьалдарга дIадодар кIезиг а деш, школашкарча завтракий маьхаш, молхашта язъяьча рецепташка лодар, кхыдола маьхаш лакх а деш. Цу тайпара гуш да, «даьттана меттел йоккхий топаш» яха принцип юха а Лондона тIема программана ларде йилла хилар.

СОВЕТСКИ ХАЛКЪА ДУХЬА. МАШАРА ДУХЬА

Деррига дунен тIа Iалаьмате чIоагIа уйла тIаэзай кердача советски пхе шера планах йолча КПСС XXIV-ча съезда Директивай проекто. ГIалат валар ца кхераш ала йиш йолаш да, Iалаьмате боккхача лоархIаме долча цу документа хьакъехьа хоам ца беш цхьаь цаI доккха газета е информационни агентство яц аьнна.

Эггара хьалха белгалйоакх Директивашка оттадаь керттера декхар, из — советски халкъа вахара материальнии культурнии боарам керда дикка айбелга хиларах йола факт. «Монд» яхача французски буржуазни газета «Директивай проекта эггара толашагIа йола оагIув» лоархI «Советски халкъа хьал-торо лакхъяра беш бола лоархIам». Иштта из моттиг белгалйоакх «Нью-Йорк таймс» яхача доккхагIдолча американски а дуккхача кхыча а газеташа.

Малхбузехьарча кепайоазон откликаша хьахьокх, кхыметтел советски планаш реальни хилар хьалхагIа цкъа санна дуккхаза а шеко йолаш хилийта гIирта вай идеологически противникаш а ийслагIча пятилетка плана проект — из советски экономика йоккхийча торочашта кIоаргге яьча Iилман анализах хьахиннар долга хIанз бакъланза ца боалаш хилар. «Реалистически маIан долаш я экономически плана проект, — чIоагIду парижски «Насьоно». Из довнерча дешай программа яц. — язду «Ветфелише рундшау» яхача малхбузенгерманска газета. — Директивашкара гуш я шоай мехка торонгий бизза мах беш болча политически деятелий стиль.

ТIаккха, юххера а, кхоалагIа мукIарал: кхолламеча къахьегамах йоалла Советски Союз кийча я машари дунен халкъашта юкъе цхьана леладу гIулакхаши чIоагIдара новкъостал де.

Кхетадеш да, съезда Директивай проекта сий доаде гIертилга малхбузен буржуазни пропаганда дуташ ца хилар Цхьабакъда, вай планий бокъонца дола маIан харцахьдаккха гIерташ йола уж тайпа уйлаш кхоачаш ца хулаш юс.

С. ИВАНОВ,
Н. ЗИНОВЬЕВА,
В. ВАСИЛЕЦ,
Г. СКОБЕЛЕВ.
(ТАСС).

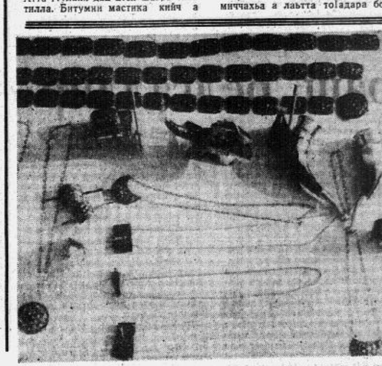

Дукха ха йоацщаш Ачхой-Мартанерча районпромкомбинате хьайийллай Iаьржа хий даьккха сувенираш ю комплексни цех. Итт тайпа продукци арахец цига, царцэ я чкъаьран хьисапе йола гIаьленаш чутувсарг, кхалнаьха кач увхкаю медальонаш, тIехкараш, кертах доаккаду маьхий, чхьагIар мела муIаш, кхыяраш.

Цеха мастер йолча Керимова Лемане дувц:

— Бутт совгIа ха мара яц цехо болх бу, бакъда, тха продукци гаьнна цIи хеза-м я. Дукха ха йоацщаш Москве хиннача ярмарке художественни совето дика лаьрхIар тха сувенираш. ХIанз оаха арахеца продукци Москве, Прибалтийски республикашка, Украина дIаухийт. Иштта хIанзле 5 миллион издели кийчъе заказ деннад тхога.

ХIанз укх тIеххьарча хана цеха коллективо кийчъю продукци КПСС XXIV-ча съезда делегаташта лаьрхIа я.

СУРТА ТIА: кердача цеха продукци.

С. Ханиева сурт.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Хьажа, ладувгIа

23 ФЕВРАЛЬ
ТЕЛЕВИДЕНИ:

18.00 — Передачай программа. 18.05 — Советски Эскарен ТIема-Форда Флотен Денга. 18.30 — Телевизионни кердадараш (гIалгIай, эрсий меттала). 18.50 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 19.00 — Киножурнал. 19.10 — Даьхен салтий. 19.30— Идеологически фронта бIухой. Хамзаева къамаьл (нохчий меттала). 19.40 — Шоана бераш. 19.50 — Хоккеях йола СССР чемпионат. Ленинградера передача. 21.25— Передачай программа. 21.30 — «Юденича вохавар» яха художественни фильм.

РАДИО:
ТАХАН — СОВЕТСКИ ЭСКАРЕИ ТIЕМА ФОРДА ФЛОТЕИ ДИ.

6.30 — Юрта боахама болхлошта (эрсий меттала). 6.50 — Хоамаш. 7.20 — «Грозненский рабочий». «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.20 — «Сердало» газета обзор. 8.30 — «Турпалаш массаза а бах» яха музыкальни литературни композици (нохчий меттала). 16.05 — «Советски Эскарен ТIема-Форда Флотен Ди ца тахан» яха беседа (гIалгIай меттала). 16.20 — Музыка (нохчий меттала). 16.35 — Советски Эскарен ТIема-Форда Флотен Денна хетаяь литературно - музыкальни композици (гIалгIай меттала). 17.00 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.15 — «Вай индустриальни мохк» (эрсий меттала). 17.30 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 17.45 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.00 — Надтеречни района культпросветучреждениш партийни съездага (нохчий меттала). 18.10 — Юртара вахар (гIалгIай меттала).

24 ФЕВРАЛЬ
ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Передачай программа. 18.05 — Советский республикай фестиваль. Грузински ССР. 19.30 — Телевизионни кердадараш (нохчий, эрсий меттала). 19.50— Хоамаш реклама. 19.55 — Телевизионни сийлен доска. 20.15 — Передачай программа. 20.20 — Хоккеях йола СССР чемпионат. 21.45 — «Турпала соната» яха телевизионни фильм.

РАДИО:

6.30 — Юрта боахама знаней школа (гIалгIай меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.30 — «Коммунисташ» яха радиокомпозици (эрсий меттала). 8.45 — Къона тIехье (гIалгIай меттала). 16.05 — Сунженски района коммунисташ КПСС XXIV-ча съездага. Сунженский райкома секретара Котиева выступлени (гIалгIай меттала). 16.20 — Партконференци делегатех дувц оаха (эрсий меттала). 16.35 — КПСС XXIV-ча съезда Директивех дувц коммунисташа (нохчий меттала). 16.50 — «Болхлочун сийна» яха передача (гIалгIай меттала). 17.00 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.15 — «Партийни конференце делегат» яха очерк (гIалгIай меттала). 17.30 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 17.45 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.00 — КПСС XXIII-ча съезда делегата дош ду (эрсий меттала). 18.10 — Концерт (эрсий меттала).

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, (11 3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам.—3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахареи, культуран. промышленностеи отделий — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделеи бухгалтереи — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект, 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры и промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства—3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05044. Заказ № 1991.